GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 52 — CENA DIN 10.— KRANJ, 6. JULIJA 1959

VESELO SNIDENJE

ODBOR ZA PROSLAVO NA JELOVICI SE GARNIZONOMA JLA BOHINJSKA BELA IN ŠKOFJA LOKA NAJLEPŠE ZAHVALJUJE ZA POBUDO, SODELOVANJE IN RAZUMEVANJE Z ŽELJO, DA BI TUDI V PRIHODNJE ŠE POMAGALA PRI PRIREJANJU PODOBNIH PRAZNOVANJ.

PO STEZAH PARTIZANSKE JELOVICE

Srečanje na Lipniški planini

20.000 udeležencev na proslavi Dneva borca - Zbrani množici je govoril Viktor Avbelj - 14 odlikovancev

Lipniška planina, 4. julija — Že v zgodnjih jutranjih urah so se danes začel zbirati ljudje na proslavi Dneva borca na Lipniški planini na Jelovici. Reka avtomobilov, motorjev in pešcev je hitela po cestah tihe Jelovice, ki je bila med NOV prizorišče hudih bojev. Jelovica je zato nepozaben spomenik v zgodovini NOV.

Ob 10. uri so začela nad Lipniško planino krožiti letala. Visoko nad smrekami pa so se kazala majhna bela padala. Ko so pristala na zemlji, so se iz vseh smeri ob proslavnem prostoru slišali močni streli. Brigade so za zaključek svojega pohoda na Jelovico prikazale enega izmed hudih bojev s sovražnikom.

Za tem so se pred slavnostno tribuno postrojile jeseniška in kranjska brigada, odredi z Bleda, iz Bohinja, Radovljice, Škofje Loke, Tržiča in Železnikov ter žirovska četa. V teh edinicah je v pohodu na Jelovico sodelovalo nad 8000 ljudi. Ostalih udeležencev je bilo okoli 12.000. Prisotne je pozdravil predsednik OO ZB Kranj Ivan Bertoncelj-Johan, ki je s tem otvoril današnjo svečanost. V svojih besedah je predvsem poudaril, da je današnja proslava osrednja prireditev ob praznovanju Dneva borca v Sloveniji in istočasno proslava ob 40-letnici KPJ in SKOJ. Med državno himno in dviganjem zastave, so se izpred tribune dvignili v zrak številni golobje, ki sta jih spustila kluba golobov pismonoš iz Kranja in Ljubljane, borci pa so položili vence na spomenike in grobove padlih tovarišev. Nato so vse prisotne, med katerimi so bili tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS in predsednik Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev Slovenije Viktor Avbelj, sekretar za narodno obrambo LRS Ferdo Šetrajčič, predsednik OLO Kranj Vinko Hafner, sekretar Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev Slovenije Daniel Lepin, načelnik štaba vojnega področja generalmajor Ratko Vujović in drugi — pozdravili pionirji, ki so na slavnostno tribuno prinesli cvetje. Za tem je govoril predsednik Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev Slovenije Viktro Avbelj. V govoru je predvsem prikazal Jelovico kot svetel spomenik NOV; razen tega je govoril tudi o sedanjih nalogah.

Viktor Avbelj

Po govoru je predsednik OO ZB Ivan Bertoncelj izročil odlikovanja 14 rezervnim oficirjem in vojnim obveznikom. Temu sta sledili še recitaciji »Upor« in »Žrtve« Matija Bora. Recitirala sta Jože Kovačič in Anka Cigojeva iz Kranja. Sodeloval je tudi pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja.

Proslavo so zaključili planinci iz Bohinjske Bele s telovadnim nastopom »Internacionala«. Za tem pa so vse popoldne odmevale partizanske pesmi in zvoki godb med vici. Številna srečanja starih znancev, borcev in drugih so bila prisrčna, saj so se po štirinajstih letih svobode spet srečali tam, kjer so se zanjo borili.

B. Fajon

14 ODLIKOVANCEV

Na sobotni proslavi na Jelovici je predsednik OO ZB Ivan Bertoncelj izročil odlikovanja naslednjim rezervnim oficirjem in vojnim obveznikom:

orden za vojne zasluge III. stopnje Jerneju Teropšiču, Stanetu Razdrhu ter Stanetu Rozmanu;

medaljo za vojne zasluge Aleksandru Kotniku, Alojzu Zaletelju, Francu Janšu, Stanislavu Kovaču, Ivanu Pevu ter Gojku Radočaju;

medaljo za vojaške vrline Stanislavu Habjanu, Heleni Božič, Rajku Cigaletu, Ahmedu Mislimoviću in Francu Omanu.

Medja Franc je bil edini udeleženec pohoda, ki je preživel tragedijo na Mošenjski planini.

Po stopinjah NOB

Tovariš Viktor Avbelj je na začetku svojega govora omenil pomen takih proslav, ki obujajo spomin na osvobodilno vojno. Ko je govoril o vlogi KPJ v naši revoluciji in osvobodilni vojni ter o njenem 40-letnem delovanju, ki ga letos slavimo, je med drugim dejal:

»Samo zato, ker je partijski program soglašal z interesi širokih delovnih množic, samo zato, ker je bila Partija poznana kot neustašen, dosleden borec za delavske pravice, samo zato, ker je bila Partija množično povezana z vsemi napredno mislečimi silami, ji je uspelo po sovražni okupaciji in po izdajstvu vladajoče buržoazije začeti neizprosno in veličastno narodnoosvobodilno vojno.

Ni se težko zavedati, da so nam namenili nacionalno in ekonomsko uničenje, koncentracijska taborišča in preseljevanje. Prav Gorenjska je bila določena, da naj med prvimi okusi vse grozote fašistične okupacije. O tem pričajo preseljevanja prebivalstva, streljanje talcev, kazenska taborišča Begunje in vrsta drugih ukrepov, ki so imeli cilj — napraviti Gorenjsko za vselej nemško . . .«

Za tem je Avbelj govoril o naši zunanji politiki. To je politika, ki se bori za enakopravne odnose med narodi, politika za aktivno koeksistenco, politika za pomoč nerazvitim deželam, politika proti ekonomskim in političnim pritiskom ter vmešavanja v notranje zadeve drugih dežel, naše odločno stališče proti blokom itd.

Tudi v našem notranjem razvoju, kot je omenil tovariš Avbelj, beležimo velike uspehe. V razne demokratične oblike družbenega življenja se vključujejo vse širše množice delovnih ljudi. S tem prevzemajo pravice in dolžnosti glede na odločanja o najvažnejših vprašanjih in nalogah, ki so važne tako za naš skupen razvoj, kakor tudi za položaj in interes vsakega posameznika. Delavski sveti, upravni odbori, organi družbenega upravljanja in komune dobivajo vedno večje pravice in materialna sredstva, da kot vedno pomembnejši faktor posegajo na vsa področja družbenega življenja. Toda teh pravic se je treba v celoti zavedati. Zavedati se je treba dolžnosti in odgovornosti. V tej smeri naš razvoj še zdaleč ni končan. Prav sledeč zgledom iz narodnoosvobodilne vojne, je poudaril govornik, in tradicijam iz preteklosti, kako je treba svoj osebni interes vsklajevati in prilagajati interesom skupnega razvoja dežele, komune in podjetja, bo vsak posameznik tudi v prihodnje lahko odločilno prispeval k popolnemu uresničevanju socializma pri nas.

»Še so neizkoriščene možnosti za uspešnejši in hitrejši gospodarski razvoj,« je na koncu dejal govornik. »Vsakdo jih pozna. Mnogo družbenih sredstev bomo še potrebovali za nadaljnji razvoj. Hkrati je tudi še mnogo nepravilnosti v gospodarjenju s temi sredstvi. Velike so možnosti za povečanje proizvodnje in produktivnosti dela, še dosledneje je treba uresničiti socialistično načelo: — vsakemu po njegovem delu. Na tej poti nas čakajo odgovorne in težavne naloge, morda ne manj kot je bila odgovorna in težavna NOB.«

Drugi del govora je Avbelj posvetil spominu na dogodke iz NOB in poudaril velik pomen Jelovice, ki je bila znana kot žarišče osvobodilnega gibanja in oboroženega upora.

ČEZ JAMNIK

Danilo se je. Kamniške planine so kazale proti svetlikajočemu nebu prve jasne obrise. Ura na gimnaziji še ni bila štiri.

Kranj je počasi oživljal. Dolga vrsta težkih vozil je krenila izpred avtobusne postaje in se s svojim brnenjem, v mirnem prazničnem jutru izgubljala v polmraku tja mimo Tiskanine, čez Gorenjo Savo.

Kmalu za tem je kolona prispela v Besnico in krenila naprej proti Nemiljam. Kmetje s kosami so se ozirali s košenic, se približevali prišlecem . . . Ob cesti se je postrojila prva četa, druga, tretja — bataljon. Pet bataljonov! Brigada z več kot 2000 udeleženci je bila dostojna spomina junaka Ivana Slavca-Jokla.

Ob vrstah so hiteli komandanti in komisarji. Raporti so bili kratki. Brigada je krenila na pot. Ob četi je korakal komisar; skljucen, z veliko torbo prek ramen. Nehote so se mu vsiljevali spomini na nekdanje dni.

Zaseda! Kdo bi jo bil slutil na tistem mestu. Tone in Mirko sta padla. Andreju je rafal prebil obe nogi. Zakrilil je, zgrabil za vejo, se skušal dvigniti . . . Preden so mu priskočili na pomoč, je strojnica vnovič zalajala. Omahnil je. Potem se je stisnil obroč. Pokalo je . . .

To so bili samo bežni, neprijetni spomini! To pot ni šlo več za to. Štirinajst, petnajst let je že tega . . .

Brigada je korakala navzgor mimo žage in po ovinkih naprej proti Podblici, kot nekoč. V ospredju je bila harmonika, zastava in za tem — nasmejani obrazi.

Pot navkreber je naredila vrzeli v koloni, ki so jo tvorili starejši in mlajši brigadirji delovne brigade iz bašeljskega vodovoda. Mlajši so urnih nog hiteli navkreber.

Ljudje na Jamniku so odpirali okna in pozdravljali . . . Nekdanje pogorišče se je spremenilo v lepo urejeno, idilično vas.

Pri grobu narodnega heroja Kebeta je bil prvi počitek. Počitek za noge in pljuča, toda ne za oči. Pogledi so hiteli po strmih pobočjih in preko nepreglednih gozdov v dolino. Nato ravnina vse do Kranja in naprej. Tržiški kot in Radovljica z Begunjami na drugi strani je bil pokrit s prozorno meglico. Nekje za Krvavcem so se kazali prameni dežja.

»Ne bo hudega! Storžič nima klobuka,« ja pojasnil nekdo. In res je bilo tako.

Ko so se čete umirile, je spregovoril Baldo Bizjak. V kratkem je povedal glavne misli o revolucionarju in organizatorju Lojzetu Kebetu, ki je tam pokopan.

Ko so se čete in bataljoni razporejali v vrsto, so morali premagati še zadnjo vzpetino. Pri hoji navkreber so utihnili celo živahni in neutrudni taborniki.

Ko so po listju in resju drsele copate in gumijasti čevlji, je nekdo zgoraj na vso moč zaklical: »Pazi, pazi!« Vsakdo se je vznemiril in pogledal navkreber, če se navzdol ne vali skala, ali če . . . Toda doživeli so radostno presenečenje: velik, lep srnjak je z dolgimi skoki bežal med debelimi bukvami po hribu navzdol. Čelo kolone ga je bilo vznemirilo. Žival je zbežala navzdol, toda pri tem je zašla med ljudi. Vsem se je prestrašena žival smilila, hkrati pa so je bili veseli; lépo utegne biti tako srečanje.

Prve čete so dosegle vrh.

»Zavzemite položaje — rešeni smo!« so se šalili nekateri.

Pot je vodila po kotanjah po mahu, s prijetnim prekopicovanjem prek posekanih dreves . . . Nenadoma se je pred nami odprla goličava.

»Mošenjska, glejte, kako je lepo!«

Ob Kebetovem grobu na Jamniku je spregovirl sekretar občinskega komiteja ZKS Kranj Baldomir Bizjak

Prijetne goličave, pokrite z mehkim mahom so vabile h kratkemu počitku. Sonce še ni pripekalo, toda obetal se je lep julijski dan. Nahrbtniki in krušnjaki so ponudili prve grižljaje.

Tik nad kočo se nahaja nekaj kamnov. To so spomeniki velike drame, ki se je tu zgodila 13. januarja 1942. leta. Matija Suhadolnik je v imenu kranjske brigade položil venec v spomin enajstim borcem, ki so padli na tem kraju.

Tričetrt ure pozneje je kranjska brigada skupno s škofjeloškim odredom prisostvovala zavzetju Lipniške planine. Ko je ponehalo streljanje, se je tisočglava množica vsula iz vseh dolin in zaraščenih vzpetin na Lipniško planino, kjer je proslavila svoj borbeni dan.

K. Makuc

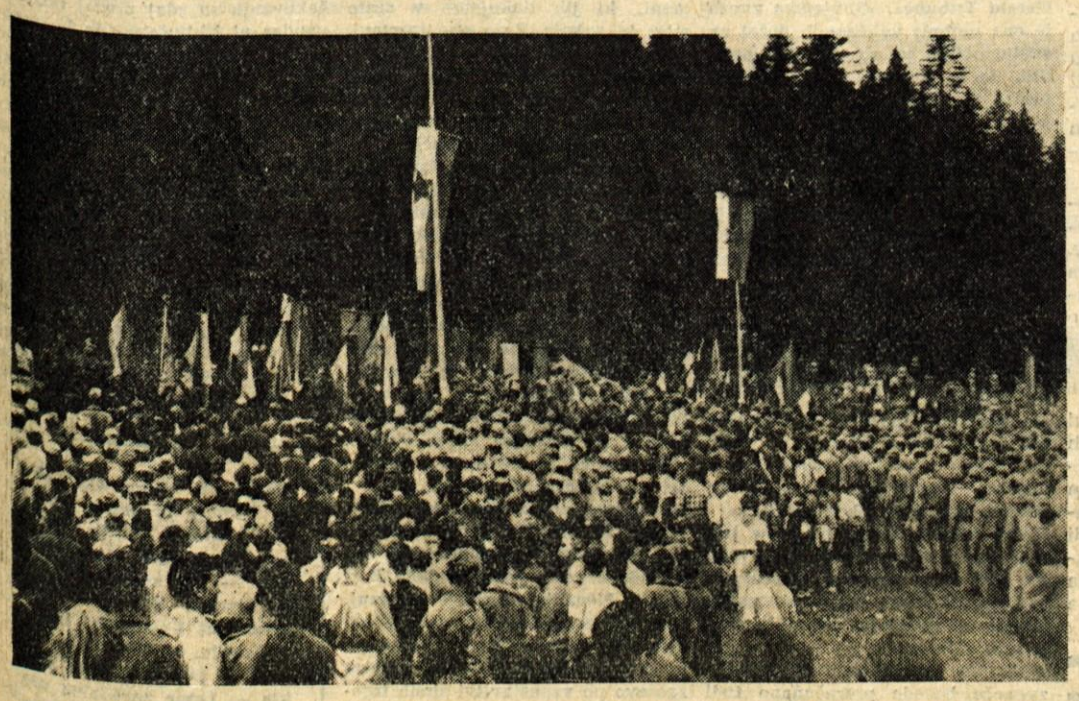

Zbor brigad na Lipniški planini

100.000 ljudi na proslavi v Križevcih

Nedelja, 5. julija. — Včeraj in danes so po vseh krajih Jugoslavije imeli razna zborovanja in proslave v počastitev Dneva borca in 40-letnice KPJ. Ena od najpomembnejših proslav pa je bila danes v Križevcih pri Zagrebu. Zbralo se je okrog 100.000 ljudi. Proslava je bila prirejena v počastitev 15. obletnice ustanovitve 32. divizije JLA. Ljudje so prišli iz Hrvatskega Zagorja, Moslovine in Podravine ter severozahodnega dela Hrvatske. Zborovanje je otvoril sekretar Okrajnega komiteja ZK Križevci in prebral pismo, ki jim ga je poslal tovariš Tito. Na zborovanju je govoril podpredsednik Zveznega izvršnega sveta in predsednik Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Ranković.

Pohod na Blegoš

Blegoš, 4. julija — V okviru 40-letnice KPJ in SKOJ je bil danes, ob Dnevu borca, tik pod vrhom Blegoša množični partizanski miting, ki se ga je udeležilo okoli 3000 ljudi. Med njimi so bili stari borci — spomeničarji, člani II. grupe partizanskih odredov in člani Škofjeloške in Poljanske čete. Glavni govor je imel ljudski poslanec Anton Peternelj-Igor.

Na zbornem mestu ob staji tik pod vrhom Blegoša je bilo živahno že v zgodnjih jutranjih urah.

»Pazdravljeni tvorci naše svobode! Prvi v borbi — prvi v socializmu!«

Napis na staji pod vrhom Blegoša je vabil stare borce v prijetno zatišje temnih gozdov

Zastave vsepovsod po smrekah, venci in napis iz velikih rdečih črk so vabili stare partizane v temne gozdove Blegoša, kjer so obujali spomine na huda vojna leta. Kako ganljiva so bila nekatera srečanja po dolgih letih! Prenekatera solza je zdrknila po licu in se ustavila na partizanskem jopiču, polnem odlikovanj.

Nekaj pred deseto uro je prijetno gorsko tišno pretrgal glas godbe na pihala DPD »Svoboda« Medvode. Fantje v modrih oblekah so zaigrali nekaj partizanskih pesmi, potem pa je stopil na tribuno predsednik pripravljalnega odbora za partizanski pohod na Blegoš tovariš Martin Pižent iz Škofje Loke. Na travničku pred tribuno so se med njegovim pozdravnim govorom postrojile patrulje iz Medvod, Škofje Loke, Žirov, Železnikov, Poljan itd. Prišlo je okoli 150 spomeničarjev, članov II. grupe partizanskih odredov in članov Škofjeloške in Poljanske čete.

»V naši sredi pozdravljam pokrovitelja partizanskega pohoda na Blegoš narodnega heroja in ljudskega poslanca, znanega borca iz teh krajev Maksa Krmelja, ljudskega poslanca Antona Peternelja-Igorja, člana IK CK ZKS in sekretarja OK ZKS Kranj Franca Popita in druge. Slavnostni govor o borbah partizanov v škofjeloških hribih in o Blegoški ofenzivi bo imel tovariš Igor!«

Ljudje, ki so bili doslej raztreseni povsod naokoli, nekateri so se potrudili celo na vrh, so se sedaj pomaknili bliže tribuni. Bilo jih je okoli 3000. Stezica, ki vodi proti zbornemu mestu, pa se še ni spraznila. Še vedno so prihajali novi. Med njimi smo opazili tudi člana IK CK ZKS Borisa Ziherla, tajnika Ljudske skupščine LR Slovenije Miho Potočnika, predsednika OZZ Kranj Toneta Hafnerja, predsednika ObLO Škofja Loka Jožeta Nastrana in druge.

Igor je precej dolgo govoril o bojih na Blegošu. Kolikokrat je črna prst te najvišje gore v škofjeloškem pogorju pila kri najboljših slovenskih sinov! Koliko prijetnih in trpkih spominov obudi staremu borcu vsaka stezica, vsako drevo, sleherni porobek! Na Črni kal je julija 1942 prispela II. grupa partizanskih odredov Slovenije, ki je prizadejala sovražniku marsikatero izgubo. 3. avgusta 1942 pa je okupator organiziral večji napad na Blegoš, kjer sta se tedaj zadrževali 2. in 3. četa Poljanskega bataljona. Kar trije obroči so oklenili partizane. Boj je trajal tri dni. Izgube partizanov so bile neznatne, sovražnik pa je pustil na bojišču desetine mrtvih in ranjenih.

»Padlim v slovo! Recitira pionir Vojko iz Poljan!«

Droben glasek mladega Vojka se je skoraj zgubil v zelenem smrekovem gozdičku. Vojko pa je ponosno stal na tribuni, kot komisar pred četo, z modro titovko na glavi, in se trudil, da bi bil njegov glas čim močnejši.

Z razvitjem prapora krajevnega odbora Zveze borcev Poljane (razvil ga je narodni heroj Maks Krmelj) je bila slovesnost zaključena. Sonce je neusmiljeno pripekalo.

»Bratje le k soncu svobodi . . .«

Na hribčku za stajo, poleg betonske utrdbe iz vojnih časov, so se zbrali stari znanci — partizani in zapeli. Med njimi je bil tudi Igor. Njihovi glasovi so z lahnim vetričem, v katerem so plapolale zastave, zamrli nekje v prostranih blegoških gozdovih . . . **A. T.**

Janez Štros-Dolinar

Napad na Selca

V soboto so na Jelovici borci ves dan obujali spomine na težke in prijetne trenutke- ki so jih preživeli v partizanih med NOB. Nenehno so pripovedovali svojim znancem zanimive zgodbe, ki ne bodo nikdar pozabljene. Že zgodaj zjutraj smo se na Rovtarici na Jelovici srečali s komandantom bohinjskega odreda Janezom Štrosom-Dolinarjem. Povedal nam je, kako je bilo 12. julija 1943. leta.

Tretji bataljon Prešernove brigade, ki je bil na Martinj vrhu, je dobil nalogo, da napade Selca, kjer se je sovražnik pripravljal na streljanje talcev. Namen napada je bil preprečiti sovražnikov načrt. Toda že med potjo v Selca smo se srečali z Nemci in razvila se je krvava borba. Težišče napada je imela II. četa, ki je imela največ izgub; med drugimi je takrat padel tudi komandir čete. Ko smo videli, da je ranjen, smo trije — jaz in še dva borca — prevzeli komando in še enkrat napadli Nemce, da bi tako lahko rešili komandirja. Toda, ko smo prišli do njega, je bil že mrtev. Nenaden napad iz zraka z letali na nas nam je preprečil, da bi lahko odnesli njegovo truplo. Morali smo se umakniti na Blegoš. Med umikom je borba trajala še ves dan. Razen borbe pa smo morali pomagati in nositi številne ranjence, 9 tovarišev pa smo izgubili.« **B. F.**

Na Rovtarici odkrili spomenik

Rovtarica, 4. julija — Brigade, odredi, bataljoni in čete, ki so se danes udeležili pohoda Po stezah partizanske Jelovice, so se med potjo spomnili padlih tovarišev. Na grobove in spomenike so polagali vence. Tako je Radovljiški odred narodnega heroja Staneta Žagarja pred odhodom iz Radovljice položil venec na grobnico padlih tovarišev, in sicer pri Remcovi žagi in nato še na Martinčku na Jelovici. Bohinjski odred z bataljonoma Tomaža Godca in Jožeta Andreja pa je že zjutraj ob 7. uri odkril na Rovtarici na Jelovici spomenik vsem padlim borcem, ki so padli na območju Rovtarice.

Pred odkritjem sedmih spominskih plošč v občini Bled

V dneh od 17. do 22. julija praznuje Bled svoj občinski praznik. V tem času bodo letos krajevni odbori Zveze borcev Bled, Ribno in Bohinjska Bela odkrili več spominskih plošč. Največjo bodo odkrili na blejskem partizanskem pokopališču. Posvečena bo umrlim internirancem in talcem. Razen tega bodo do občinskega praznika na pokopališču uredili simbolične grobove za vse tiste borce z Bleda, ki so padli v drugih krajih in so tudi drugod pokopani.

Za vsa dela pri urejanju blejskega partizanskega pokopališča in za spominsko ploščo so podjetja na Bledu darovala milijon dinarjev, veliko pa so prispevali tudi posamezniki. Za občinski praznik bo krajevni odbor ZB Bled izdal posebno brošuro BLED V BOJU s prispevki nekdanjih borcev. Krajevni odbor ZB v Ribnem pripravlja v juliju odkritje petih spominskih plošč, in sicer v Ribnem, na Koritnem, nad Taležem in na Jaršah blizu Bleda. Posvečene bodo devetim partizanom in partizankam, ki so med vojno padli v teh krajih.

Krajevni odbor Bohinjska Bela pripravlja odkritje spominske plošče tudi na Oblakovi planini na Jelovici, kjer je 10. avgusta 1942 padlo šest partizanov. **-jb**

S FIŽOLOM V DIR

Franc Mertelj, predsednik Združenja rezervnih oficirjev in podoficirjev za občino Radovljica, je na Jelovici z naslednjo zgodbo vse prisotne spravil v dobro voljo. Takole je pripovedoval:

»Bilo je jeseni 1944 v okolici Mostarja. Hudo smo bili že lačni in smo nestrpno čakali, kdaj bo fižol kuhan. Toda komaj smo to dočakali so nas nenadoma napadli ustaši. Ni preostalo drugega, kot da smo hitro pograbili fižol in ga namesto v usta naložili v žepe nato pa v dir. Nikdar ne bom pozabil, kolikrat smo se na ta račun smejali — s kuhanim fižolom v žepih smo jo mahnili, kot ne vem kaj.« **B. F.**

ZASEDANJE LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

V četrtek dopoldne se je sestala Ljudska skupščina Slovenije na svoje zadnje zasedanje pred letnim odmorom, ki bo od 10. julija do 10. septembra. Na dnevnem redu skupne seje so bili odgovori na pismena vprašanja ljudskih poslancev. Na ločenih sejah obeh zborov pa so bili v razpravi: zakon o organizaciji uprave ljudskih odborov; zakon o ustanovitvi Višje komercialne šole; zakon o gasilskih društvih; zakon o merilih, po katerih določi občinski ljudski odbor, kateri stroški za tekoče vzdrževanje obremenjujejo sklade hiš; odlok o vpeljavi enotne metode pri kalkulacijah in predračunih za gradbena dela; odlok o najvišjem odstotku stanarine in najemnine, ki sme biti določen kot dohodek stanovanjske skupnosti; odlok o določitvi najvišjega in najnižjega odstotka najemnine za poslovne prostore, ki se plačuje v občinski kreditni sklad za zidanje stanovanjskih hiš; odlok o potrditvi statutarne odločbe Univerze v Ljubljani in odlok o potrditvi spremembe predračuna sklada Ljudske republike Slovenije za pospeševanje kmetijstva za leto 1959. Vsi zakonski predlogi in odloki so bili sprejeti.

RAZSTAVA IZDELKOV INVALIDNE MLADINE

Ob zaključku šolskega leta so v Domu invalidne mladine v Kamniku na okusno prirejeni razstavi pokazali izdelke in uspehe gojencev zavoda. Številni obiskovalci so imeli priložnost, da si ogledajo nove pridobitve za fizioterapevtično zdravljenje. Razstava je pokazala velik napredek, izdelki pa prav nič ne zaostajajo za tovrstnimi izdelki najboljših obrtnih delavnic.

iz naših krajev

SLAVNOSTNA AKADEMIJA V ŠKOFJI LOKI

V četrtek zvečer je bila v Škofji Loki v počastitev Dneva borcev, slavnostna akademija. Govoril je predsednik občinskega odbora Zveze borcev Ivo Puhar, ki je zlasti podčrtal veliko vlogo norodnoosvobodilne borbe in pomembno vlogo borcev pri izgradnji socialistične družbe.

Po govoru je moški pevski zbor Svobode iz Škofje Loke zapel nekaj partizanskih pesmi, nato pa so predvajali dokumentarne filme iz narodnoosvobodilne borbe. **M. Č.**

GASILSKO SLAVJE NA DOVJEM

Mojstrana, 5. julija — Danes dopoldne je PGD na Dovjem pri Mojstrani s številnimi okvirnimi prireditvami na svečan način praznovalo 70-letnico obstoja. Sprejemu gostov na železniški postaji in svečanemu mimohodu, v katerem je sodelovalo preko 350 članov gasilskih organizacij z Blejske Dobrave, Jesenic, Hrušice, Planine pod Golico, Plavškega rovta, Mojstrane, Kranjske gore, Rateč, Podkorena, Martuljka in Dovij ter narodnih noš, je sledila glavna svečanost.

Kronološki pregled društvenega dela v 70. letih je podal predsednik Janez Kosmač, nakar je predsednik ObGZ Jesenice Jože Tresoglav podelil Janezu Legatu, Petru Skomavcu, Janezu Jamarju in Janezu Petermanu priznanja in odlikovanja za 50-letno delo v vrstah gasilskih organizacij, medtem ko so Ciril Pezdirnik, Jože Zima in Janez Klančnik prejeli diplome za 40-letno delo. Po svečanosti so domači gasilci izvedli vaje. **I. V.**

ČEBELARJI RAZSTAVLJAJO

V petek, 3. julija so v graščini v Radovljici odprli čebelarski muzej, prvi te vrste pri nas. Odprl ga je predsednik ObLO Radovljica tovariš Jaka Eržen. Na slavnosti pa so bili navzoči tudi zastopnik Zveze čebelarskih društev Slovenije prof. Stane Mihelič, zastopnik instituta za kmetijtsvo LRS Jože Ríhar, zastopnica slovenskega etnografskega muzeja Pavla Štrukelj, urednik slovenskega Čebelarja Lado Rojc in drugi. Ob tej priložnosti je imel predsednik ObLO Radovljica Jaka Eržen kratek nagovor, v katerem je poudaril, da je težnja naših čebelarjev po muzeju obstojala že pred vojno, toda do danes jim tega ni uspelo organizirati. Čebelarski muzej v Radovljici utegne imeti več kot samo slovenski pomen. Preteklost naših čebelarjev je v mnogočem povezana s preteklostjo čebelarjev v svetu. — Čebelarsko zbirko tvori preko 300 predmetov. **-k**

UPOKOJENCI POČASTILI DAN BORCA

Kokrica, 5. julija — Upokojenci s Kokrice in okoliša so se zbrali tudi letos na praznik Dneva borca pred Zadružnim domom na Kokrici, da polože venec na grobove padlih na tukajšnjem pokopališču. Udeležba je bila zadovoljiva, kljub temu da so mnogi prebivalci odšli na proslavo na Jelovico. Pevski zbor s Kokrice je zepel ob tej priložnosti nekaj borbenih pesmi.

Po proslavi na Kokrici so upokojenci okoliša Predoslje in Britof s sodelovanjem tukajšnjih organizacij ZB, SZDL in RK položili na spomenik padlih lepe vence.

PRVO SODOBNO OTROŠKO IGRIŠČE V KRANJU

Na zemljišču SLP, v gozdičku ob Cesti JLA pred vasjo Kokrica so pričeli z gradnjo dveh igrišč. Prvi v izmeri 60 × 30 m bo služil za nogomet, košarko, odbojko in druge športne igre, drugo igrišče v neposredni bližini pa podo uporabljali za kegljanje, balinanje, namizni tenis, za skoke itd. in bo veliko 30 × 30 m. Če bodo hoteli uresničiti svoje načrte, bodo potrebovali še najmanj 100.000 dinarjev. Narediti nameravajo še sodobno otroško igrišče opremljeno z vrtiljaki in drugimi, otrokom primernimi napravami, za starejše pa bodo uredili lep park s klopicami.

NA MLAKI PRI PREDOSLJAH SO ZGRADILI NOV TRANSFORMATOR

Na vzhodnem delu vasi so Kokrčani postavili nov transformator. S tem pa še ni bilo rešeno vprašanje električnega toka v zapadnem delu vasi in okoliških vasi, ki so ga dokončali z lastnim delom in finansiranjem. Sedaj čaka samo še na Elektro-Kranj, da bo vanj postavilo potrebne naprave. Do novega transformatorja je napeljan novi električni daljnovod.

TABORNIKI NA BLEDU

Pred kratkim je bil na Bledu ustanovni občni zbor taborniške organizacije, ki so jo v tem turističnem kraju Gorenjske že dalj časa pripravljali. Udeležili so se ga tudi zastopniki Izvršnega odbora Zveze tabornikov Slovenije, zastopniki Okrajnega starešinstva gorenjskih tabornikov in predstavniki odreda »Ob sotočju Save« iz Radovljice, ki so prišli v taborniških krojih. Četa, v kateri je vpisanih 106 mladincev in mladink, se bo imenovala »Jezerski biseri«.

Taborniki na Bledu so že izšolali 10 vodnikov. Na občnem zboru so razdelili člane v 10 vodov. Domenili so se tudi, da bodo letos taborili na morju, skupno z radovljiškimi taborniki pa bodo priredili taborni ogenj. **-t**

VLOMI V PLANINAH

Na Veliki planini so neznani storilci vlomili v več pastirskih koč in odnesli najemnikom-turistom odeje, kuhinjsko posodo in živila, ki so jih imeli v shrambah. Ker so vlomilci vlomili tudi na Kamniškem sedlu in poizkušali vlomiti v planinsko kočo na Kokrškem sedlu, je verjetno na delu drzna vlomilska družba.

V R E M E

Med 8. in 10. julijem padavine z ohladitvijo. Ostale dni lepo vreme.

REKORDEN PRIDELEK PŠENICE

Na posestvu »Pionir« kmetijskega kombinata »Beograd« pri Beogradu so pridelali 10.080 kilogramov pšenice na hektar. Toliko pšenice so pridelali na vzorno obdelani parceli v okviru 100 ha. To je največji dosedanji donos v našem kmetijstvu. Italijansko pšenico San Pastore so posejali 17. oktobra. Zemljo so dobro pognojili. Povprečen donos na tem posestvu je nad 60 metrskih stotov na hektar. Na tem socialističnem posestvu so zasejali s pšenico kakih 4000 ha.

LJUDJE IN DOGODKI

Sputniki v New Yorku

»To je veličastna razstava,« je zapisal ameriški časnik »New York Herald Tribune«. »Sovjetska zveza je ena najbolj veličastnih dežel na svetu, očitno pa so se zelo potrudili, da bi pripravili množično in pestro razstavo. ki prevzame vsakogar . . .«

V podobnih hvalospevih ocenjujejo razstavo sovjetske znanosti, tehnike in kulture tudi drugi ameriški časopisi. Pri tem poudarjajo tudi politični pomen, ki jo ima izmenjava takšnih kulturnih manifestacij.

»Dvomljivce najdemo povsod,« piše že omenjeni list, »toda samo nespameten človek se skuša posmehovati sovjetski razstavi tukaj ali ameriški v Moskvi. Kajti obe sta proizvod dinamičnih vizionarnih in bogatih civilizacij, ne glede na razliko v posameznostih in poudarku. Hkrati pa so podobnosti mnogo bolj očitne kot razlike.«

»New York Times« pa je še jasnejši v svojem članku: »Otvoritev sovjetske razstave v newyorškem Koloseumu pomeni važen mejnik v zgodovini ameriško-sovjetskih odnosov.«

Ni nobenega dvoma, da so tako zveneče besede preračunane tudi na to, da bo kmalu v Moskvi odprta ameriška razstava. Vseeno pa je tak jezik docela tuj duhu hladne vojne in napetih mednarodnih odnosov. Takšne besede so kakor kameni, ki jih tlakujemo v cesto miru in sožitja. Zato obe razstavi, tako sovjetska v New Yorku kot ameriška v Moskvi, kljub temu, da hočeta dvigniti prestiž svoji deželi, vnašata miroljubno vzdušje v razgreto mednarodno ozračje.

V tem smislu lahko gledamo tudi na obiske visokih državnikov obeh dežel prav v zvezi z razstavama. Prvi podpredsednik sovjetske vlade Kozlov je osebno odprl sovjetsko razstavo v New Yorku, kmalu pa bo isto storil ameriški podpredsednik Nixon v sovjetski prestolnici. Seveda bo brškone otvoritev obeh razstav samo uradni izgovor za dosti važnejše politične razgovore, ki jih bosta imela oba podpredsednika v prestolnicah druge države.

Kozlov se je srečal in pogovarjal z vodilnimi državniki ZDA, z Eisenhowerjem, z Nixonom, s Herterjem in drugimi. Amerikanci bi najraje slišali iz ust Kozlova kakršnokoli novo pobudo glede Berlina in Nemčije, se pravi vprašanj, kjer je trenutno zastalo delo zunanjih ministrov v Ženevi. Rusi pa po drugi strani postavljajo na mizo zahtevo po vzpostavitvi širših trgovinskih stikov. Kozlov je posebej poudaril, da sovjetska vlada želi kupiti opremo za kemično industrijo in licence za električne turbine.

Čeprav so torej interesi in pričakovanja za zdaj precej različna, vendar ni izključeno, da bo neposredna izmenjava mnenj, če že ne dala otipljive rezultate, pa vsaj pospešila rešitev nekaterih spornih vprašanj in znatno zboljšala ozračje v odnosih med Washingtonom in Moskvo.

Modeli sputnikov in lunikov sredi New Yorka ter prikazi ameriškega načina življenja in standarda sredi sovjetske prestolnice res še niso dokaz zadovoljivih ameriško-sovjetskih odnosov, vsekakor pa za nekaj stopinj zvišujejo temperaturo v medsebojnih odnošajih in za nekaj sežnjev zmanjšujejo razdaljo med obema nasprotnima deželama. MARTIN TOMAŽIČ

Izdaja ČP »Gorenjski tisk« — Urejuje uredniški odbor — Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475 — Uprava 307 — Tekoči račun pri Komunalni banki v Kranju 607-70-135 — Izhaja ob ponedeljkih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna 50 din

Delo ideološke komisije Občinskega komiteja ZKJ v Škofji Loki

Iz razgovora s predsednikom ideološke komisije Maksom Zadnikom

Kaj nam lahko poveste o dosedanjem delu?

Ideološka komisija je bila osnovana leta 1958 po občinski letni konferenci. Njena osnovna naloga je bila organizirati in izvesti predavanja za študij programa ZKJ, sprejetega na VII. kongresu. Zato smo pri občinskem komiteju ZK zbrali zbor 16 predavateljev in organizirali študij na dva načina: manjše organizacije smo združili v eno študijsko skupino, za močnejše organizacije pa smo pripravili posebna predavanja. Tem študijskim grupam smo priključili tudi člane SZDL, mladino itd. Za učitelje in profesorje smo pripravili skrajšan program, ki je bil proučen v 11 skupinah, vsaka od teh pa je imela 16 predavanj. Po priključitvi občine Gorenja vas, se je naše delo razširilo, tako da smo imeli v Delnicah, Gorenji vasi, Hotavljah in Sovodnju še 55 predavanj.

In delo komisije v prihodnje?

Za letošnjo občinsko konferenco smo pripravili letno poročilo, v katerem smo priporočili, da je treba nadaljevati ideološko izpopolnjevanje članov ZK in vplivati tudi na prosvetne delavce, da bi samostojno proučevali teoretične teze znanstvenega socializma in praktično uresničevali pri vzgojnem delu. Za mlade komuniste nameravamo poleti organizirati krajši seminar, jeseni pa večerno politično šolo, ki naj bi trajala 3 mesece. Pripravljamo tudi predavanja na osnovi gradiva IV. kongresa ZKS, nato iz politične ekonomije, zgodovine delavskega gibanja itd.

Kaj pa izobrazba odraslih?

Ideološka komisija je bila pobudnik izobrazbe odraslih. Doslej smo organizirali dva tečaja za splošno izobrazbo in proučevali oblike drugih dejavnosti. Na zadnjem posvetovanju je bil osnovan center za izobrazbo odraslih. Izvolili so upravni odbor. Center bo imel svoj sedež v Domu Zveze borcev in bo že v prihodnjih mesecih začel s prvimi tečaji Delovnim kolektivom so razposlali anketne liste, na osnovi katerih bodo ugotovili, kakšna oblika izobraževanja odraslih je v Škofji Loki najbolj potrebna.

In delo z mladino?

Ideološka komisija je organizirala na gimnaziji marksistični krožek, v katerem so predavali naši člani o zgodovini delavskega gibanja, o izvoru religije, o klasičnem in sodobnem revizionizmu v delavskem gibanju itd. **K. J.**

beležka

VARČEVANJE

Nove stanovanjske hiše pri Vodovodnem stolpu pri Kranju dobivajo iz dneva v dan dokončnejšo podobo. Upanja številnih prosilcev se iz dneva v dan približujejo uresničenju.

Ob prvem »ilegalnem« ogledu novega domačega kotička se je ogledniku razen zadovoljstva vsililo tudi rahlo razočaranje.

Stanovanje ima tudi bojler (grelec za vodo). Vsakdo pričakuje, da bo imel pri roki tudi toplo vodo. In vendar ni tako. Bojler dovaja vodo samo prhi v kopalnici. Pomivalna školjka v kuhinji, ki jo loči od bojlerja v kopalnici le tanka stena, pa tople vode ne daje. Enako velja za umivalnik v kopalnici.

Komentarji ob tem ogledu so bili različni. Nekateri interesenti so se odločili, da bodo še pred vselitvijo to popravili: znova bodo razkopali zid, prebili steno in vgradili cevi za toplo vodo v kuhinji in pri umivalniku. Drugi menijo, da bi kupili nov bojler, ki bo napajal samo kuhinjo, tretji pa razočarani in brez pripomb odhajajo.

Pravijo, da je šlo zgolj za varčevanje. Cev in pipa iz bojlerja bi namreč »podražila« gradnjo. Temu pravijo »varčevanje«. Takšnih »varčevanj« je še več. Tudi drugod naletimo na podobne primere, ki kažejo, da »varčujemo« na škodo uporabne vrednosti stanovanj. Ne upoštevamo pa resnice, da naknadna popravila in korekture zahtevajo še večje stroške. Glavni vir varčevanja moramo iskati pri industrijskem načinu gradnje, pri mehanizaciji, tipizaciji del in boljši organizaciji dela, kar navaja tudi program ZKS na IV. kongresu. **-l. c.**

S posvetovanja o stanovanjskih skupnostih

Kje dobiti materialna sredstva?

Glavni odbor SZDL Slovenije je 5. in 6. junija imel posvetovanje, ki so se ga udeležili predsedniki okrajnih in občinskih odborov SZDL in predstavniki mnogih družbenih organizacij. Razpravljali so o nalogah Socialistične zveze pri ustanavljanju in razvijanju stanovanjskih skupnosti in o socialistični politiki na vasi. Iz referata Lidije Šentjurc o stanovanjskih skupnostih povzemamo danes nekaj misli o materialnih sredstvih stanovanjskih skupnosti.

Velik del dejavnosti stanovanjskih skupnosti obsega prav tisto dejavnost, ki jo sedaj plačuje človek iz svojega žepa v okviru svoje osebne potrošnje. Te dejavnosti ne bo organiziral nekdo mimo ljudi na področju stanovanjske skupnosti in dal za to materialna in finančna sredstva. V prvi fazi bo sicer zelo pogost primer, da bodo za ustanovitev stanovanjske skupnosti dala osnovna sredstva komune, gospodarske organizacije itd. Ta sredstva pa so le neke vrste osnova, neke vrste stimulativni znesek, ki naj predstavlja bazo, okoli katere se bodo laže zbirali prispevki državljanov. Prav na področju stanovanjske skupnosti se dejavnosti, ki jih plačujemo iz osebne in obče potrošnje, najbolj prepletajo.

Prispevek državljanov morajo statuti stanovanjskih skupnosti regulirati kot obvezen prispevek. To se pravi, če je na področju stanovanjske skupnosti sklenjeno, naj se organizira pralnica ali obrat družbene prehrane ali otroška ustanova, potem morajo državljani na tistih zborih volivcev prostovoljno prevzeti obvezo za določene prispevke, ki jih bodo plačali in s katerimi potem stanovanjska skupnost računa kot s prispevkom, na enak način kot s sredstvi, ki jih daje ljudski odbor s svojo dotacijo ali kot jim jih daje gospodarska organizacija ali socialno zavarovanje.

Smisel stanovanjske skupnosti je prav v tem, da je treba ravno na tem področju videti naše nove socialistične odnose, to se pravi, ne uvajati popolne enakosti. Ravno na področju stanovanjske skupnosti lahko diferenciramo med družinami, ki lahko plačajo več, ki imajo višje prispevke in med družinami, ki imajo nižje prispevke in kjer enostavno sosedje prevzemajo na svoje breme del prispevkov, ki bi jih morale dajati socialno šibkejše družine, na primer matere brez mož, družina z raznimi drugimi socialnimi problemi, z bolnimi družinskimi člani itd.

Nemalo važen izvor sredstev bi v okviru stanovanjskih skupnosti bilo prostovoljno delo državljanov, organizacij, dohodki raznih družbenih prireditev, kulturnih, otroških in športnih prireditev itd. Tu bi lahko stanovanjska skupnost dobivala materialna sredstva. Z zakonom je regulirano, da se od teh prireditev ne plača davka, ampak gredo dohodki v celoti za poslovanje stanovanjske skupnosti.

Ni odveč tudi opozoriti na dolžnosti mladinske in pionirske organizacije. Ponekod imamo že zelo dobre izkušnje pri otroških hišnih svetih. Velik del skrbi za vzdrževanje okolice, nasadov, dvorišč itd. lahko prenesemo na organizacijo pionirjev, mladine, taborникov itd.

Tovarišica Šentjurc poudarja tudi, da je združevanje sredstev na področju stanovanjske skupnosti zelo potrebno. To, kar danes povsod poudarjamo, v gospodarskih organizacijah, v komunah, je treba uresničiti tudi v stanovanjski skupnosti. Vsa sredstva družbenih organizacij, komune in posameznikov je treba najprej usmeriti v reševanje ene naloge, ne pa, da vsaka organizacija začne po svoje reševati posamezne probleme in drobi materialna sredstva. Prav tako naj se tudi sredstva gospodarskih organizacij ne uporabljajo ozko, samo za reševanje problemov svojih delavcev, ampak naj se preko stanovanjske skupnosti usmerijo za reševanje problemov vseh delavcev.

KRANJ NA TRETJEM MESTU

V sredo popoldne je bila v Klubu poslancev v Ljubljani seja predsedstva CK LMS kjer so razpravljali in sklepali o predlogih tekmovalne komisije, ki je pregledala poročila občinskih komitejev LMS ob zaključku tekmovanja občinskih organizacij LMS v počastitev Dneva mladosti in IV. kongresa ZKS. Najboljši so bili naslednji občinski komiteji LMS: Maribor-Center, Videm Krško, **Kranj**, Ravne na Koroškem in Šempeter pri Novi Gotrici.

Več skrbi za družbeno vzgojo študentov

Na nedavni skupni seji sekretariata OK LMS Kranj s predsedniki občinskih mladinskih komitejev in predsedniki akademskih klubov so govorili o vlogi, ki naj bi jo akademski klubi odigrali v našem političnem in družbenem življenju in o oblikah dela klubov. Opaziti je namreč, da se akademski klubi, ki so v kranjskem okraju štirje (v Kranju, Tržiču, Jesenicah in v Žireh), sploh ne zanimajo za dogajanja v svoji občini. Znani so celo primeri, da se akademski klubi sestajajo v Ljubljani namesto v svojem kraju. Na seji so sklenili, da bodo v sekretariat OK LMS kooptirali predsednike akademskih klubov. S tem bodo poskušali poživiti njihovo delo in poglobiti stike med delavsko, kmečko in študentsko mladino.

Na razširjeni seji sekretariata so razpravljali tudi o štipendiranju. Sklenili so, da bodo najprej po vseh občinah skupno s političnimi organizacijami, občinskimi ljudskimi odbori in vodstvi podjetij imeli sestanke o reguliranju politike štipendiranja, občinski komiteji mladine pa bodo skrbeli za stik s štipendisti v smeri njihove družbene vzgoje. **T.**

VSE VEČJA VLOGA KMETIJSKIH POSESTEV

S posvetovanja na glavnem odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije o stanovanjskih skupnostih in socialistični politiki na vasi, ki je bilo 5. in 6. junija, objavljamo danes nekaj misli iz referata tovariša Jožeta Ingoliča o socialističnih kmetijskih posestvih.

V Sloveniji imamo že danes tako razvito mrežo družbenih posestev in zadružnih ekonomij, da odpade na področje vsake občine nekaj teh obratov. Niso pa izkoriščene vse možnosti njihove krepitve, ki jih je nakazal referat in zaključki IX. plenuma Social. zveze. Sem spada predvsem boljše izkoriščanje zemlje SLP, možnosti nakupa, najema, melioracije in kultiviranje relativnih gozdnih tal ter zlasti zajemanje kmečkih zemljišč s kooperacijo v svoji kmečki okolici.

Kmetijska posestva so že precej napredovala. Raven kmetijske proizvodnje so presegla n. pr. pri pšenici za 41 %, pri koruzi za 95 %, pri krompirju za 25 % in pri mlečnosti za 87 %. Kljub temu pa še niso izkoristila vseh tistih prednosti, ki jih omogoča veliko socialistično gospodarstvo. Posebno so malo dosegla pri zniževanju proizvodnih stroškov na enoto proizvoda, kar jim slabi akumulacijo.

Počasna modernizacija kmetijske proizvodnje je marsikje posledica neznanja vodstev posestev, pa tudi samozaverovanosti, da se ne da veliko več doseči. Pri odstranjevanju takih škodljivih gledanj lahko mnogo store zlasti naše politične organizacije, pa tudi drugi organi. Tudi delovni kolektivi so premalo seznanjeni, kakšni neizkoriščeni viri dohodkov se skrivajo z novimi posegi v proizvodnjo. Potrebno je, da delovni kolektivi posestev osvojijo nova tehnološka izkustva in pokažejo več elastičnosti kot doslej.

Med važnimi ukrepi za zboljšanje rodovitnosti zemlje je povečanje staleža živine. Sedanje stanje 0,72 glav živine na hektar njivske in travniške površine ni najboljše spričevalo za kmetijska posestva in njihova vodstva. Spričo nujnosti večje proizvodnje na posestvih orientacija republiškega družbenega plana, da naj posestva v letu 1961 dosežejo 2 glavi živine na ha, gotovo ni previsoka. Orientacija že urejenih posestev pa bi morala biti 3 do 5 glav živine na krmni hektar. Pri tem ne gre le za krave in mlečno živino, čeprav morajo biti posestva okoli mest in industrijskih centrov predvsem orientirana na mlečno proizvodnjo. Tu gre zlasti za možnosti, ki jih imajo posestva za pitanje in za vzrejo plemenske živine. V tem pogledu se že pripravljajo in gradijo objekti za pitanje živine z letno zmogljivostjo 6000 kosov mlade živine in 30.000 kosov bekonov.

Velike rezerve se skrivajo tudi v organizaciji in premajhni specializaciji proizvodnje, v slabostih plačnega sistema, izvajanju investicij in nekompleksni mehanizaciji.

Kmetijska posestva morajo pri investiranju paziti predvsem na naslednje:

koliko pocenjujejo proizvodnjo in kakšno obremenitev povzročajo z amortizacijo, vzdrževanjem in anuitetami na enoto proizvoda;

ali omogočajo racionalno organizacijo dela in v zadostni meri upoštevajo uporabo mehanizacije.

Da bi se odpravile take in slične nepravilnosti zdaj, ko bodo na razpolago večja investicijska sredstva, bi bilo prav, da kmetijska posestva izdelajo programe investicij, ki jih ne bodo obravnavali samo strokovni organi in kolektivi, ampak tudi zbori proizvajalcev.

Planiranje na posestvih še ni povsem zadovoljivo, posebno ne sedaj, ko je plan posestva ena izmed glavnih osnov za sistem nagrajevanja. Plani so izdelani često šele sredi leta in kolektivom proizvodnih enot niso pravočasno in dovolj obrazloženi. Zato proizvodnih panog ne poznajo v zadostni meri.

Norme so še vedno šibka stran posestev. Razširiti bo treba tehnično normiranje. Nagrajevanje po enoti proizvoda je bilo v celoti uveljavljeno predvsem v živinoreji, manj v rastlinski proizvodnji. Pomankljivost je predvsem v tem, da ne upoševajo dovolj zmanjšanja proizvodnih stroškov kot elementa za nagrajevanje.

OBRAZI IN POJAVI

ZAOBLJUBILE SMO SE...

Srečal sem jih na cesti. Šest mladih deklet, ki so pravkar opravile svoj zrelostni izpit. Utrujene od dolge hoje so zaustavljale vozila. Tri so se že odpeljale. Na vrsti je bila četrta...

»Kje pa ste hodile?« sem začel pogovor.

»Na Brezjah! Zaobljubile smo se. Če srečno opravimo maturo, bomo šle, smo se dogovorile. Obljubili so se tudi nekateri drugi. Ne vem, zakaj niso prišli?« mi je pripovedovala sopotnica.

»Kaj?« sem dejal. »Imate tako malo zaupanja vase? Potem se vam ni bilo treba učiti. Saj so vam Brezje pomagale, kajne?«

»O, kaj še!« mi je odgovorila. »Učiti smo se morale, pa še kako! Moja sošolka je bila celo odlična. Oproščena je bila ustnega dela mature,« je še pristavila. Potem je še potožila, kako jo bolijo noge in da so šle iz Žirčne vasi peš; to je dobre tri ure hoda...

Nisem več spraševal, niti ne poslušal njenega živahnega kramljanja. Zamislil sem se v naš čas. V šolo, ki so jo dekleta obiskovala in v kateri naj bi dobile tisto, kar današnja družba pričakuje od njih. Razmišljal sem tudi o tem, kaj je mladinska organizacija napravila na tej šoli, če je sploh obstojala, kaj delajo organizacije na terenu. V šoli, kjer so obravnavali politično ekonomijo — se pravi — tudi razvoj družbe... Ali je dolžnost predavateljskega kadra samo v tem, da svoj predmet posredujejo čisto šolsko-tehnokratsko, brez globljega navajanja mladine, da opira svoje delo predvsem na lastne sile. Skratka, šola, vsaj gospodarska, če že druge ne, bi morala poslati v življenje ljudi z razčiščenimi pojmi o razvoju družbe, o religiji, predvsem pa o našem novem socialističnem sistemu.

Kaj nam pomaga človek, ki ne zaupa v lastne sile, ki ne veruje v človeka, v ljudstvo in vase.

-k

„Sava" se bo preselila na Gaštej

Težave s stroji, skladišči in deviznimi sredstvi

»Tovarna Sava v Kranju ima ugodne pogoje, da z razširjenjem obstoječih zmogljivosti v znatni meri poveča svojo proizvodnjo, predvsem pri pnevmatikah. Podjetje bo v razdobju od 1957 do 1961 izvršilo rekonstrukcijo obrata II na Gašteju in nabavilo novo mehanizacijo. Razen tega bodo izvršili tudi nujna nadomestitvena dela v starem obratu.«

V družbenem planu gospodarskega razvoja občine Kranj za razdobje od 1957 do 1961 še piše, da se bo fizični obseg proizvodnje v industriji gume povečal v letu 1961 v primeri z letom 1956 za 79 %.

Družbeni plan občine Kranj za leto 1959 določa, da bo industrija gume letos povečala proizvodnjo za 6,2 %, kar bo delno že rezultat rekonstrukcije.

Obiskali smo finančnega direktorja tovarne Sava tovariša Zalarja in šefa proizvodnje tovariša Štuhca in ju vprašali, kako potega program rekonstrukcije, kakšni so izgledi za izvršitev plana, in kateri problem je v podjetju najbolj pereč.

Tovarna »Sava« Kranj je od leta 1954 do 1958 povečala proizvodnjo skoraj za 50 %. Leta 1954 so izdelali 2431 ton vseh proizvodov, leta 1955 že 2847 ton, leto pozneje 3474 ton, 1957. leta 4605 ton, lani že 4712 ton. plan za leto 1959 predvideva 4930 ton. Povprečna vrednost vsakega kilograma proizvodov je okoli 1000 dinarjev.

V prvih petih mesecih letos so proizvedli že 2.119 ton proizvodov, kar je že dobrih 43 % letošnjega plana.

V količinskem planu proizvodnje za leto 1959 predvidevajo, da bodo proizvvedli 350.000 plaščev za kolesa (lani 305.000), 72.000 plaščev za avtomobile (lani 71 tisoč), 310.000 zračnic za kolesa (lani 275.000), 62.000 avtomobilskih zračnic (lani 55.000), 214 ton gumijevih cevi vseh vrst (lani 200 ton), 838 ton drugega gumiranega tehničnega materiala, 297 ton gumiranega platna in 516 ton gumijevih zaščitnih in tehničnih predmetov. V primerjavi z letom 1958 bodo letos najbolj povečali proizvodnjo zračnic za kolesa in avtomobilskih zračnic (za 12,7 %).

V »Savi« izdelajo letno okoli 1000 kosov ležalnih blazin. Težijo pa za tem, da bi proizvodnjo ležalnih blazin še povečali.

V primerjavi z istim razdobjem v lanskem letu se je letos od januarja do maja proizvodnja v »Savi« zvišala za 7,4 %, delovna sila pa za 2 %.

Tovariš Zalar nam je povedal, da v zvezi z rekonstrukcijo celotnega obrata zdaj obnavljajo pnevmatikarno. Z deli bodo končali konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta. S tem v zvezi predvidevajo že za prihodnje leto povečanje proizvodnje avtomobilskih gum za 60.000 in prav tako povečanje proizvodnje plaščev in zračnic za kolesa za 60.000 kosov.

Strojni park v starem obratu je že skoraj v celoti odpisan, zato bo treba prej ali slej obnoviti tudi obrat za tehnično robo in preseliti celotni obrat na Gaštej, kjer je že zgrajeno novo poslopje in kjer že dela del pnevmatikarne. Tu je zaposlenih že okoli 190 ljudi. V starem obratu pa je zaposlenih okoli 100 ljudi samo za to, da vzdržujejo stare in iztrošene stroje. Tudi transport je v starem obratu nemogoč in zelo drag, problem pa so tudi skladišča, ki so jih zdaj zgradili v obratu na Gašteju in so jih pred dnevi začeli uporabljati. Domačih skladišč prej niso imeli, pa tudi primernega prostora ne, da bi jih zgradili. Imeli pa so okoli 10 zunanjih skladišč, kar je močno podražilo transport.

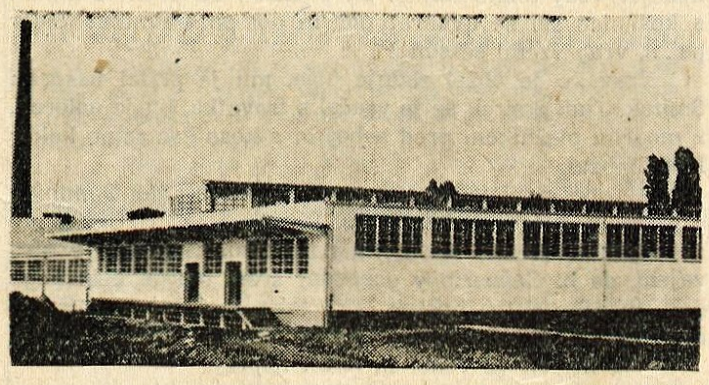

Zgradba obrata II na Gašteju

V Savi imajo težave tudi s pomanjkanjem deviznih sredstev za nakup uvoznih surovin, predvsem naravnega kavčuka in korda za avtomobilske gume. Kavčuk uvažajo iz Belgijskega Konga, Ceylona, Indije in drugih azijskih držav. Konec lanskega oziroma v začetku letošnjega leta so z neko racionalizacijo povečali kapaciteto avtomobilskih gum, niso pa dobili dovolj uvoznih surovin, ker jim je zmanjkalo deviznih sredstev. Če le-teh ne bodo dobili, bodo morali proizvodnjo v drugem polletju nekoliko zavreti, če pa jim bo surovine uspelo dobiti, bodo proizvodnjo avtomobilskih gum predvidoma povečali za 10 %. **T.**

TAKRAT SE VEDNO KAJ ZGODI

Septembrski dan. Prav tak, kakršnega si človek želi ali pa samo predstavlja. Oblakov ni bilo, ne vetra. Grozdje je dozorevalo. V partizanski šoli, kjer je poučevala Anica Zidar, je sedelo v edinem razredu dvajset otrok, starih od sedem do petnajst let.

V okno se je zaletela čebela in ni znala najti poti iz razreda. Otroci so poslušali komaj zaznavno brnenje njenih prozornih kril in čakali, če bo našla pot na travnike za šolo. Potem je Anica stopila k oknu, jo nekaj časa lovila, nato ji je nastavila prst. Čebela je splezala nanj. Anica je stegnila roko skozi okno in se s sredincem desne roke rahlo dotaknila zadka, kakor bi jo hotela spomniti, da mora odleteti.

»Torej otroci,« je rekla Anica, »povejte mi, kaj smo se dogovorili pri prejšnji uri.«

»Vsak se bo naučil na izust pesem, da jo bomo potem skupaj zapeli,« je odgovoril Ivan, ki je bil najstarejši v razredu.

»Katero pa?« je vprašala Anica in počasi stopila proti njemu.

»Bohor šumi, Bohor je vstal . . .« je odvrnil Ivan. Zraven pa si je mislil: »Le zakaj se moram učiti vse to, kar ostali. Saj sem to že zdavnaj znal.«

»Dobro,« je rekla. »Jo bomo zapeli.«

Pesem so nekajkrat zapeli. Ko je bila Anica prepričana, da dobro pojó, je rekla: »Dovolj za danes.«

Dobro se bodo morali pripraviti za bližnji nastop. Morali se bodo naučiti še mnogo pesmi, pa recitirali bodo, pa igrali partizane in še marsikaj drugega.

»Če bomo igrali partizane in fašiste,« je rekel mali Janko, ne da bi prosil za besedo, »jaz ne bom prevzel vloge fašista.«

»Jaz tudi ne,« je rekel Franci in za njim so vsi po vrsti zabrundali.

»Nekdo bo moral,« je rekla Anica in jih napeto opazovala.

»Nihče,« so zavpili, »nihče.«

»Kaj se niste včasih igrali roparje in žandarje?« je vprašala.

»To je bilo čisto nekaj drugega.« je odvrnil Ivan, ki se je zdel najbolj poklican, da odgovori.

»Potem bomo žrebali,« je odločila učiteljica Anica.

»Kako pa to gre,« je vprašala Mojca, ki je veljala v razredu za najbolj jezikavo deklico.

»Napisali bomo listke. Na vseh listkih bo pisalo partizan, samo na enem fašist. Kdor bo tega potegnil, bo moral igrati fašista. Vam je prav?« je vprašala Anica.

»Ni,« je reklo nekaj glasov.

»Je,« je zavpila večina in tako je bilo odločeno.

Skozi vpitje se je nenadoma zaslišalo oddaljeno grmenje. Vsi so prisluhnili. Tako mirno so sedeli, da niti stare klopi niso škripale kakor po navadi. Oči so uprli proti hribu, pogledovali v nebo. kakor bi hoteli uganiti, kaj neki je bilo. Na obrazih je bila slutnja, strah, upanje, vsakdanja navada. Kdo bi mogel do kraja razbrati vse te občutke in misli, ki so se jim prepletale v glavah.

»Topovi,« je prva prekinila molk učiteljica Anica.

»Letala,« je rekel Ivan.

»Da bi bilo po tvojem,« je rekla Anica. »Pojdite na travnik pred šolo, kmalu vas bom poklicala. Imam za vas presenečenje. Torej sedaj je na vrsti igra. Pa nobenih grobosti. Ste razumeli?«

»Gremo!« je rekel Ivan.

»Niso bila letala,« je rekel Janko na travniku, ko sta tekla proti potoku.

»Kaj praviš?« je rekel Ivan.

»Pravim, da niso bila letala,« je odvrnil Janko.

»Pa ti povej, če veš, saj vedno vse veš,« je na pol v jezi odvrnil Ivan.

»Topovi so bili,« je odvrnil Janko.

»In kaj potem, če so bili?« je vprašal Ivan.

Takrat se vedno kaj zgodi,« je odvrnil Janko.

»Zapomni si. Letala so bila,« je odvrnil Ivan in stekel daleč proč.

Lovili so se brezskrbno po travniku. Zdaj je nekdo padel in vse se je smejalo. Nihče ni vedel, zakaj so se smejali. Pa so se tako radi smejali. Čez nebo je priplaval velik oblak, bel kot sneg, podolgovat kot čoln.

»Poglejte, kako se spreminja,« je rekla Anica, ki je prišla za njimi. »Vidite, zdaj se mu je razpočil pramec in zdaj zija kot kača. Kako se izpreminja pod žarki sonca. Ali vidite, kako izginja?«

Saj res,« je rekel Ivan, ki je stal poleg učiteljice Anice.

»Ti pa veš,« je rekla Mojca in se na ves glas zasmejala, da bi še bolj zdražila Ivana.

»Gremo v razred,« je odločila Anica in se pred njimi napotila proti na stežaj odprtim šolskim vratom. Gledala je zid, ki je bil ves naluknjan od strelov in je omet še vedno odpadal. Po zidu so lezle mravlje in se izgubljale nekje v zemlji.

Danes nas bo obiskal tovariš Tonček,« je rekla učiteljica Anica, ko so bili vsi zbrani v razredu. »Vsak čas mora priti.«

»Kdo pa je to?« je vprašala Mojca.

»Saj sem povedala, da je partizan Tonček. To je njegovo ilegalno ime. Kako se sicer piše, pa ne vem.«

»Čudno, da se nisem spomnila,« je odvrnila Mojca.

»Torej zadnjič smo govorili o razčlenitvi stavka. Osebek, povedek, zaimek . . . Gotovo se še spominjate. Domačo nalogo ste imeli iz tega.«

»Seveda,« je odvrnil Janko. »Tu je tako po domače,« si je mislil, »še bolj kakor doma. Nič nam ne reče naša Anica. Vse nam dà prav, pa vendar vedno njena obvelja.«

»Povej!« je rekla Anica in pogledala na Ivana.

»Vojska je že nekaj let.«

»No, prav vse si nam lepo razložil.«

»Ovčice nimajo miru na paši,« je povedala Mojca..

»Nemci so svinje,« je rekel Janko.

»Kako to misliš,« je rekla Anica.

»Ja, Nemci so svinje,« je še enkrat rekel Janko.

»Saj je vse prav,« je odvrnila Anica, »samo zadnja beseda ni posebno lepa. Drugače bi se moral izraziti. Denimo — fašisti, roparji ali zasužnjevalci.«

»Pa če je tako res,« je rekel Janko.

»Saj je res,« je rekla Anica, »morebiti bi bilo bolje, da bi izbral drugo besedo. Boš pa drugič.«

»Bom,« je odvrnil Janko.

»Zdaj bi moral Tonček že priti,« je rekla Anica in šla k oknu, da bi pogledala na cesto.

Nekdo je tekel ves zasopljen proti šoli. Videla je, da mu na ramah odskakuje puška. Orožje se je večkrat poblisnilo v soncu, kakor bi hotelo pokazati svojo ostrino in prisotnost.

»Topovi,« je rekel Janko, ko je nenadoma zopet zabobnelo.

»Letala,« je odvrnil Ivan, ki ni pustil obveljati prijateljeve trditve. »Bodi no tiho s svojimi topovi.«

»To je daleč,« je odvrnil Janko, kakor bi hotel vse in samega sebe pomiriti.

»Ven stopim, nekdo prihaja,« je rekla Anica.

»Nemci,« je rekel partizan, ki je prisopihal v šolo.

»Že spet,« je rekla Anica vsa nejevoljna, kakor bi hotela poudariti, da je še posebej jezna, ker jo neprestano motijo pri pouku.

»Hitro,« je rekel partizan. »So že skoraj v vasi.«

»Takoj,« je rekla Anica in stekla v razred.

»Nemci,« je rekla, »hitro pojdite domov, jutri se spet vidimo. Napišite prosti spis. Vsak naj napiše tisto, kar mu je najbolj pri srcu. Hitro tecite!«

Vzela je svoj vojaški jopič in se med hojo oblekla. Dolgi lasje so ji v dolgih pramenih padali na ramena. Bili so rahlo kodrasti in njene plave oči so dobile nekam žalosten izraz. Obveščevalec je stopil pred njo. Ko so otroci izginili med prvimi hišami, sta stekla proti hribu, proti hribu, proti zidanicam.

»Samo, da so otroci na varnem,« je rekla.

»Kako misliš na varnem,« je odvrnil partizan. »Kdo pa je na varnem.«

»No, saj sem samo tako mislila. Morda sem si to le bolj želela, predstavljala in mislila, kot je lahko res.«

»Hitreje,« je rekel spremljevalec.

»Bom,« je odvrnila Anica.

Na vrhu hriba so se nenadoma prikazali Nemci, kakor bi zrasli iz zemlje. Nikamor več ni bilo mogoče. Ta veliki svet je postal naenkrat tako, tako majhen. — Zmanjkalo je prostora. Ni bilo časa teči in ni bilo kam teči. Ob vznožju hriba je bila vas in šola. To je bilo zadnje, kar je videla Anica. Potem pa nič več.

»Zakaj jokaš,« je vprašal Ivan Janka.

»Saj ti tudi jokaš. Saj vsi jokamo. Ali ne vidiš?« je odvrnil Janko.

»Vidim,« je rekel Ivan in zopet še močneje zajokal.

»Zdaj ne bo več šole,« je rekla Mojca.

»Kaj šole,« je odvrnil Ivan. »Samo za šolo je vseeno. Za učiteljico pa ni.«

»Vem,« je rekla Mojca. »To sem hotela povedati, pa si mi že besedo snedel.«

»Bodi no tiho,« je odvrnil Ivan in se podvizal proti domu.

V razredu so bili zbrani otroci in na odruje ležala učiteljica Anica. Vsi so jo hodili gledat prav od blizu in vsem se je zdelo, kakor da je prej še nihče ni videl tako blizu. Vse je bilo tiho, samo jok se je slišal. Topovi pa niso več bobneli. Minil je dan. Sonce je že skoraj zašlo in mesec se je prikazal prav blizu njega, prav tako, kakor bi se srečala dva svetova, obstala, da si zaupata nekaj pomembnega, strašnega, lepega, žalostnega in potem odideta vsaksebi.

»Svinje,« je Janko brundal v svoj žalostni in objokani obraz.

»Kaj praviš,« je vprašala mati Marjeta in ga pobožala po glavi. »Oh, saj dobro vem, kaj ti je,« si je mislila. »Ne bom te še bolj žalostila.«

»Nič ne pravim,« je odvrnil Janko.

»Pa nič,« je rekla mati. »Ne bom te silila. Te bo že prijela lakota.«

»Pa ne bo,« je odvrnil Janko, ki je bil prepričan, da se ne bo nikovi več dotaknil jedi, tako ga je slabilo od žalosti.

»Je že prav,« je rekla mati in ga skrbno in ljubeče pogledala.

»Pa so vendar svinje,« je rekel Janko in še enkrat na ves glas zajokal. Potem je jokal, dokler ga za mizo od utrujenosti ni pobral spanec, a še v snu je vedno hlipal, da je mater bolelo srce.

OTMAR NOVAK

Ob petem letniku Kamniškega zbornika

Te dni je izšel peti letnik Kamniškega zbornika. Na 283 straneh prinaša obilo zanimivega slovstvenega, zemljepisnega in zgodovinskega gradiva iz kamniškega področja. Z uvodnim člankom **Toma Brejca** »Borci in aktivisti bivšega kamniškega okrožja ob jubileju ZKJ« je posvečen 40. obletnici ZKJ..

Letošnja številka Zbornika je pretežno literarno zgodovinskega značaja, zato izstopa iz lokalnega okvira in bo zanimala širši krog bralcev. **Prof. Zvone Verstovšek** je ob 70-letnici pesnika, pisatelja, kritika in esejista Frana Albrehta, kamniškega rojaka, podal kratke biografske podatke, ki so prvič objavljeni. Že v tretjem letniku je obravnaval socialne pesmi druge Albrehtove pesniške zbirke, v četrtem pa je objavil razpravo Fran Albreht in Ljubljanski zvon. V naslednjem članku je jubilant **Fran Albreht** sam prispeval utrinke iz svoje zgodnje mladosti. Sledi na 60 straneh izbor iz Abrehtovega literarnega ustvarjanja. Ves izbor je uredil prof. Zvone Verstovšek.

Zelo temeljita in izčrpna je razprava **prof. Miloša Christofa** o življenju in delu Josipa Ogrinca. V njej je do podrobnosti zbral vse, kar se je moglo ugotoviti o tem premožnem gruntarskem sinu iz Podgorja pri Kamniku, ki se je moral po volji matere, ker ni hotel postati duhovnik, z revščino prebijati skozi univerzitetne študije in je kljub kratki dobi svojega literarnega ustvarjanja pomemben tolmač družbenih in gospodarskih razmer v Kamniku in v svoji rojstni vasi v začetku druge polovice prejšnjega stoletja. Razpravi dodaja prof. Ivan Zika svoje ugotovitve o Ogrincu šahistu.

V literarno področje sodi tudi prispevek **Marice Brejčeve** o srečanjih s Prežihovim Vorancem v Kamniku in pa objava treh podlistkov humorista Frana Milčinskega o letoviških razmerah v Kamniku v letu 1931 s pripombami prof. Ivana Zike.

Ostali del zbornika obravnava gospodarska vprašanja. **Ing. Marijan Ogrinec** je v prispevku Ureditev kmetijstva v Podgorju pri Kamniku prikazal probleme naprednega kmetijstva, ki veljajo za vsako teritorialno zaokroženo celoto. **Ing. Stane Briel** piše o vodnogospodarskih vprašanjih pri urejanju glavnih vodotokov in melioracijskih področij na Kamniškem. **Mitja Brodar** je prispeval dognanja o izkopaninah ledenodobnega človeka v jami na Mokrici, **prof. Pavel Kunaver** pa je v svojih spominih o začetku turizma in nekdanjih razmerah v Kamniški Bistrici zbral tudi zanimiv zemljepisni imenik krajev vsega ozemlja med Stahovico in Kamniškim sedlom.

Stalni sotrudnik Kamniškega zbornika **dr. Vlado Valenčič** je v zanimivi in izčrpni razpravi prikazal zgodovino naše domače slamnikarske obrti.

Prof. Ivan Zika je humoresko Frana Milčinskega Zastran razstave mest dopolnil z izborom zabavljic o kamniških purgarjih in objavil nekaj zgodovinskih zanimivosti in anekdot.

Kamniški zbornik izdaja vsako leto uredniški odbor. Odgovorni urednik je **prof. Zvone Verstovšek**, tiskala pa ga je tiskarna časopisnega podjetja »Delo«. Knjigo je z vinjetami opremil akad. slikar Karl Zelenko, med tekstom pa so reprodukcije del domačih umetnikov in fotografov. Izdajo so omogočila z oglasi naša podjetja

10 let Tehniške srednje šole na Jesenicah

Vzgajanju strokovnega kadra posveča jeseniška železarna v zadnjih letih vse večjo pozornost. — »Danes ne moremo več računati, da bomo največja železarna v Juslaviji, pač pa moramo ostati po kvaliteti izdelkov na prvem mestu,« je na svečanem banketu poudaril glavni direktor ing. Hafner. Kvalitetnih izdelkov pa ne more biti brez dobrih strokovnjakov. Zato je jeseniška železarna že pred desetimi leti pričela vzgajati strokovne kadre v delavskem metalurškem tehnikumu. V času svojega obstoja je dala ta šola 92 metalurških tehnikov, ki so danes na vodilnih mestih v najrazličnejših podjetjih. Osem od teh pa nadaljuje študij na fakultetah.

Ko je bil Tehnikum ukinjen, je Železarna Jesenice ob podpori sindikalne organizacije predlagala, da se ustanovi na Jesenicah metalurški oddelek tehniške šole. V sporazumu s Svetom za šolstvo LRS je bil s šolskim letom 1955/56 ustanovljen na Jesenicah metalurški oddelek ljubljanske Srednje tehniške šole.

Po štirih letih so pred nekaj dnevi zaključili študij prvi absolventi. Znanje, ki so ga pokazali, je preseglo vsa pričakovanja. Od 21 absolventov jih je kar 15 izdelalo z odličnim uspehom (72 odstotkov), 6 pa s prav dobrim (28 odstotkov).

Najlepše priznanje za 10-letno uspešno delo pa je odločitev OLO Kranj, da se na Jesenicah ustanovi samostojna in redna tehniška srednja šola, ki bo pričela delovati s prihodnjim šolskim letom.

P. Ulaga

ROMAN II. del 42

VIGENCI

Mimi Malenšek Konič

Vse gre svojo pot in jaz ne morem storiti ničesar . . .

Zadaj v vigencih so nabijala kladiva. Ana je ujela njihov ritem, ponavljal ji je: Vse-gre-svo-jo-pot- . . .

Dolgo je tako sedela, potem je slišala, da so se vrata zgornje hiše odprla in na mostovžu je šel Dominik s svojimi značilnimi, težkimi koraki. Šele tedaj si je upala iz sobice. Odrinila je zapah in šla počasi v kuhinjo. Popoldne se je nagibalo in če se dekla ni spomnila, potem nihče ni nesel malice na travnik. Bilo je prvič, da je pozabila na svojo dolžnost. Hitro si je zavihala rokave, da bi pripravila vsaj boljšo večerjo, če so že posli ostali brez malice.

Skozi okno je videla Dominika, ki je pravkar poklical lovskega psa. Z dvocevko čez rame je odhajal z dvorišča. Stopal je počasi, kakor bi bil bolan. Ni se ji zasmilil, samo bala se ga je in ga sovražila. Nestrpno si je želela edino tega, da bi se Pavle vrnil, prav kakor da bi bil varen samo pri njej, kakor takrat, ko je bil še otrok.

— — —

Dominik je šel skozi trg. Bilo je pozno popoldne in zunaj ni bilo mnogo ljudi. V bregovih so se pasle koze, otroci so bredli po vodi in lovili kapeljne, mimo Rogovilčeve hiše je tipal slep berač s palico. Vsakdanja, vedno enaka slika. Pred šolskimi vrati so v vrsti stali otroci in gospodična Orešnikova jim je ukazala:

»Pozdravite!«

Zateglo pojoči »Zbooo-gom!« je poletel med hiše in nato so se otroci razkropili na vse strani. Gospodična Orešnikovva je postala pred šolskim oknom in se pogovarjala z učiteljem Pevcem, ki je počasi vlekel pipo.

Pred občinsko pisarno se je razkoračil tajnik Jeršinov Andrej. Roke je tiščal v hlačne žepe in oprezal proti šoli, kdaj bo prišla gospodična Orešnikova. Opazil je Dominika in ga spodobno pozdravil. Dominik je mrmraje odzdravil; danes mu ni bilo do tega, da bi ga kdo nagovarjal.

Šel je naprej in zavil na stransko pot, da bi se izognil Hetoriju, ki bi ga skoro opazil iz pisarne ali izpred vigencev in takoj pristopil k njemu ter ga zapletel v pomenek. Dominiku se ni ljubilo govoriti o ničemer, niti o Družbi in kupčiji. Bil je utrujen, kakor po težkem delu in želel je biti sam. Izognil se je Rovtarjevim, ki so peljali dva težka voza sena in se spomnil na svoje seno. Ali so ga zdeli v kopice? In tisti pas sredi travnika, ki je ostal nepokošen . . . hudič je prinesel Herderja malo pred koncem košnje! Vsaj toliko naj bi bil počakal, da bi bil Dominik s kosilnico šel še dvakrat gor in dol po travniku! Sicer pa . . , vrag vzemi še seno!

Prav ko je obšel zadnje hiše, mu je prišel nasproti Šmitek. Tudi Šmitek se je vračal s travnika, bil je golorok, z modrim plažnikom pred seboj in s koso čez ramo kakor kak hlapec.

Ali greš na lisico?« se je začudil, ko je videl Dominika s psom in dvocevko čez ramo.

Dominik se je prisiljeno nasmehnil. Saj, ljudje niso vajeni, da bi Gašperinov gospodar sredi lepega delovnega dne pohajkoval po hostah. Kaj takega si je v prejšnjih časih privoščil samo stari Hetori, že mladi tega ne več.

»Na lisico,« je rekel in hotel naprej.

Toda Šmitek se je ustavil in ga zapletel v pogovor. »Prekleta žival res dela škodo,« je rekel. »Mislim, da ima ena mladiče tamle pod pečevjem. Ko ostane za ovsom strnišče, postane nesramna in predrzna. Ampak ne vem, če jo boš zatekel. Kadar ima mlade, se zna varovati.«

»Bom poskusil,« je suho rekel Dominik.

»Ti, kako pa kosilnica?« je poizvedoval Šmitek. »Spotoma sem pogledal na tvoj travnik, zdi se mi, da pušča preveč trave. Zakaj pa nisi pokosil do kraja, ali se ti je pokvarila?«

»Zob se je odlomil. Kamenje, veš,« se je zlagal Dominik.

»Aha. Za naše kraje taki stroji niso. Kljub temu sem si mislil, da bi jo lahko posodil. Moj travnik za Lipnico je potegnjen in močvirno je, da moraš kositi bos.

»Lahko jo posodim,« je nejevoljno zamrmral Dominik. Želel je, da bi ga zgovorni Šmitek pustil pri miru.

Šmitek pa je izvlekel cigareto in poprosil Dominika ognja. Prižgal si je in zvedavo vrtal v bogatinca. Potem je pomignil z glavo proti trgu in rekel:

»Slišal sem, da danes podpisujejo pri Blažku. Nihče bi ne verjel, da bo tvoj fant . . .«

Dominik je skomignil z rameni. »Fant je sam svoj gospodar,« je rekel.

»Mladi so s hudičem« je vzkliknil Šmitek. »Lepo reč ti je storil! Kovaška zadruga v lastni hiši!«

V Šmitkovem glasu je poleg skrbi razločno zvenel prizvok tihe škodoželjnosti. Dominik je gledal v Šmitkov obraz — ah, kar oči se mu bleščijo, kanalji! — in je togotno revsknil:

»Kako dolgo pa že veš za to stvar?«

Šmitkova široka usta so se razpotegnila v bedast nasmeh, »Kaj, ali ti nisi vedel?« je hlastnil. »Saj že tedne govorijo o tem?«

»Vedel ali ne, vseeno,« ga je odsekano zavrnil Dominik. »Vi mi niste povedali! Hinavci!«

Šmitek se je užaljeno obrnil. »No, veš kaj?« je zamomljal. »Lepo, da me pitaš s hinavcem! To in ono uslugo sem ti storil! In kdo bi si bil mislil, da ne veš, kaj se godi v tvoji lastni hiši! Sicer pa . . .« Šmitek se je zlobno namuznil — ». . . da mi ne boš spet kdaj očital hinavca, ti povem, kaj ljudje govorijo! Pravijo, da se Pavle ne more drugače rešiti, ker bi ga ti uničil, kakor hitro bi začel delati na svoj račun. Tako, kot si izpodkopal Družbo! To je — da boš vedel!« Šmitek je prežeče opazoval Dominika, ki si je grizel ustnice.

»Ljudje naj skrbijo zase, nas pa naj puščajo v miru,« je naposled presenetljivo mirno zamrmral Dominik in šel svojo pot.

OBVEŠČEVALEC

MALI OGLASI

Slaščičarna-kavarna, Kranj — sprejme takoj mladega fanta, zdravega, močnega, za vsa pomožna dela. 3720

Poceni prodam 20-litrski bojler s pipo. Šenčur 21. 3734

Prodam 25.000 kvadratnih metrov obdelovalne zemlje v bližini Kranja. Naslov v ogl. odd. 3737

Na planino Korošica sprejmemo v pašo 5 konj. Prijave sprejema Kmetijska zadruga Podljubelj. 3754

Na IV. letnih športnih igrah Elektra v Kranju izgubljeno zlato verižico, vrniti proti nagradi na naslov: A. F. Šolska 22, Nova Gorica. 3767

V nedeljo 28. junija 1959 sem od železniške postaje preko Savskega loga do Zlatega polja **izgubila belo otroško jopico.** Poštenega najditelja prosim naj jo vrne proti nagradi Eržen Janezu, Kidričeva 1, Kranj. 3768

Časopisno podjetje »Gorenjski tisk« Kranj razpisuje delovno mesto

FINANČNEGA KNJIGOVODJO

Nastop možen takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

Nujno prodam os za cirkularko in nekaj bakrene žice za nulo. Zg. Bitnje 139. 3769

POZOR! Ako Vam radio aparat slabo igra zaradi nizke električne napetosti, izdelujem po nizki ceni okusno izdelane aparature, ki Vam omogočijo vedno 100 % električno napetost v radio aparatu. Če ste interesent, pišite za prospekt in ostale informacije ter priložite znamke za odgovor. AVBELJ, Vila »Vesna« — Bled. 3770

Nudim brezplačno stanovanje in hrano tovarniški delavki. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 3771

Trgovsko pomočnico za prodajo sadja in zelenjave v Kranju išče Trgovsko podjetje »Zelenjava« — Kranj. 3772

Športno društvo »Jesenice« išče oskrbnika za smučarski dom na Črnem vrhu nad Jesenicami. Plača in ostali pogoji po dogovoru. Prošnjo z opisom dosedanje zaposlitve poslati na naslov: Športno društvo »Jesenice«, Jesenice. 3773

Iščem začasno ali za stalno administrativno honorarno zaposlitev za popoldanski čas. Naslov v ogl. oddelku. 3774

Prodam »Vespo« 125 ccm. Ogled v nedeljo 12. julija 1959 od 8. do 12. ure. Pogačnik Janez, Kopališka št. 6, Škofja Loka. 3774

Dr. Marku Petriču ob promociji čestita Kranjsko akademsko društvo.

Člani Košarkarskega kluba Triglav Kranj čestitamo svojemu tovarišu dr. Marku Petriču ob uspešni promociji.

Ljudska knjižnica v Kranju obvešča občinstvo, da bo zaradi selitve v Sindikalni dom, inventarizacije in preureditve knjižnice, zaprta do konca meseca julija. Prosimo naše bralce, da nam izposojene knjige čimprej vrnejo. Vrnjene knjige sprejemamo dnevno v običajnem času.

KINO

»RADIO«, Jesenice: 7. julija mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«; 8. do 10. julija jugoslovanski film »RAFAL V NEBO« — predstava vsak dan ob 18. in 20. uri.

»PLAVŽ«, Jesenice: 7. julija ruski barvni cinem. film »DON KIHOT«; 9. in 10. julija mehiški barvni film »«GLASBA V NOČI« — predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

Koroška Bela: 7. julija ob 19.30 uri angl. barv. film »PESEM MRTVIH LJUBIMCEV«.

ŽIROVNICA: 8. julija ruski barv. cinem. film »DON KIHOT« — predstava ob 20. uri.

Dovje: 8. julija ob 20. uri mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«.

Bled: 7. do 9. julija jugoslovanski film »POIŠČI VANDO KOS« — predstave vsak dan ob 18. in 20.30 uri.

Radovljica: 7. julija ob 20. uri ter 8. julija ob 18. in 20. uri francoski barvni film »FOLIES BERGERE«.

»SORA«, Škofja Loka 7. do 8. julija nemški barvni film »KAPETAN IZ KOPPENICKA«.

Duplica pri Kamniku: 8. in 9. julija amer. film »ONA IŠČE SREČO«. Predstava vsak dan ob 20. uri.

RADIO LJUBLJANA

PONEDELJEK, 6. JULIJA

8.05 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 8.20 Mladinski roman v nadaljevanjih — James Krüss — Srečni otoki v zavetrju; 9.40 Poje zbor France Prešeren iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja; 10.10 Priljubljene popevke; 11.00 Naš podlistek: V pragozdovih Amaconke - I; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Milena Lekšan: Poleti obrezujmo češnje in višnje; 12.45 Skladbe za harfo; 13.30 Nastopa kvartet Milan Stante; 14.35 Srečanje z evropskimi plesnimi orkestri; 15.30 S popevkami po svetu; 16.20 Operne melodije; 18.00 Družinski pogovori; 18.30 Športni tednik; 20.00 Revija zabavne glasbe; 20.40 Domače aktualnosti; 21.00 Popevke in zabavne melodije.

TOREK, 7. JULIJA

8.05 Oddaja za otroke; 9.15 Slovenski samospevi; 9.45 15 minut z zabavnim orkestrom George Melachrino; 10.10 Na obisku pri orkestru RTV Ljubljana; 10.40 Popevke se vrstijo; 11.00 Za dom in žene; 11.40 Od slowfoxa do calypsa; 12.15 Kmetijski nasveti — Jože Novak: Posledica poškodb po peronospori in toči; 12.25 Švedske nar. pesmi in balade; 13.50 Srbske partizanske pesmi; 15.30 Tri arije iz starih oper; 15.45 Petnajst minut s kvintetom Jožeta Kampiča; 16.00 Novost na knjižni polici — Audie Murphy: V pekel in nazaj; 16.40 Goriva in maziva — III; 17.10 Čarobne strune; 18.00 Iz zbornika spominov - Damas Sedmak: a) Moši Pijade sem rešil rokopis Marxovega - Kapitala, b) Lepoglavski »Masakar«; 18.45 Kulturni globus; 20.00 Pojo znani jugoslovanski zbori; 21.45 Igra zabavni orkester Alfred Scholz.

SREDA, 8. JULIJA

8.35 Mladi pevci in godci v preteklem letu; 9.00 V glasbi po svetu; 10.30 Veliki umetniki izvajajo dela Johannesa Brahmsa; 11.00 Popevke za zabavo; 11.30 Koroške narodne v zborovskih priredbah; 11.45 Hitri prsti; 12.15 Kmetijski nasveti - Dr. France Kovač: Poškodbe sesklov pri kravah na paši; 12.25 Tri arije iz Boitove opere Mefistofeles; 13.30 Venček narodnih; 13.50 Emil Adamič: Otroška suita; 14.35 Majhen mozaik solistične glasbe; 15.30 Straussovi valčki; 16.00 Naši popotniki po tujih deželah — Dr. ing. Srdan Turk: Nekaj vtisov s poti v ZDA; 17.10 »Pod oknom«; 17.30 Lepe melodije; 18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih; 20.00 Novosti iz naše diskoteke; 20.45 Opera tega tedna.

ČETRTEK, 9. JULIJA

8.05 Oddaja za cicibane; 8.35 Lucijan Marija Škerjanc: Osem narodnih napevov; 9.00 Iz albuma zabavnih zvokov; 10.10 Poje zbor »Vinko Vodopivec«; 10.45 Arije iz prvih Verdijevih oper; 11.50 Za dom in žene; 12.00 Vedri zvoki s citer; 12.15 Kmetijski nasveti — Viktor Preželj: Izkušnje pri urejanju kmečkih gozdov; 13.30 Predstavljamo vam Koroški akademski pevski zbor; 14.10 »Če me ljubiš...« 15.30 Popevke od tu in tam; 16.00 Iz svetovne književnosti — F. Perez- Podoba; 16.20 Koncert po željah; 17.10 Zabavni potpouri; 18.00 Reportaža; 18.45 Radijska univerza — Matija Žgajnar — Narodnoosvobodilno gibanje v letu 1941, kakor so ga ocenjevali italijanski dokumenti — I; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 21.40 Petar Stojanovič: Serenada za flavto in godalni orkester.

šport - šport - šport - šport - šport

STRUŽNIK MLADINSKI PRVAK

V Zagrebu je bilo v nedeljo po dvodnem tekmovanju končano mladinsko državno prvenstvo v kegljanju. Naslov državnega prvaka za posameznika je zanesljivo osvojil Kranjčan Lado Stružnik z 865 podrtimi keglji pred Kostadinom z Reke z 859 keglji. — V moštveni konkurenci so bili prav tako uspešni Gorenjci — prvi so bili Jeseničani, ki so podrli 1262 kegljev pred Lokomotivo z Reke s 1228, Splitom 1213 keglji itd.

TRIGLAV ČETRTI

V nedeljo je bilo v Kopru končano republiško nogometno mladinsko prvenstvo. Kranjčani so se morali kljub dokaj dobri in borbeni igri zadovoljiti z zadnjim mestom v finalnem delu tekmovanja. Edino točko je Triglav osvojil proti Kopru, ko je bil rezultat 0 : 0. Vrstni red: Rudar (Trbovlje) 6, Koper 3, Maribor 2 in Triglav 1 točka.

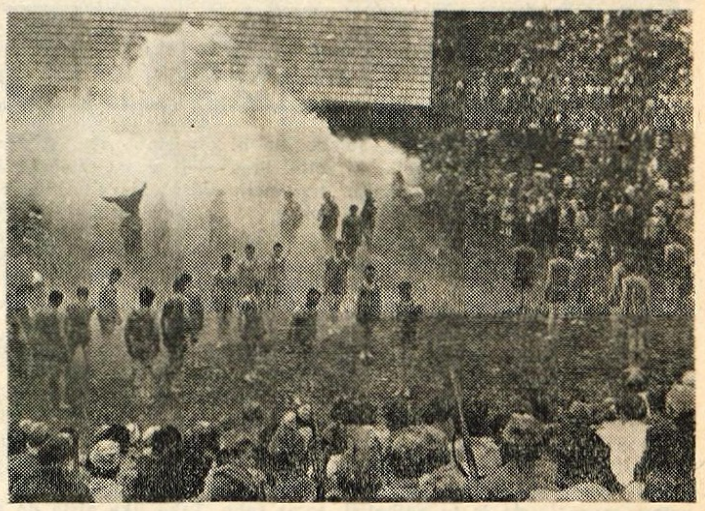

Člani JLA — planinci iz Bohinjske Bele so v soboto s svojim nastopom na proslavi na Jelovici navdušili vse udeležence prireditve

KAJ NAM LETOS OBETA LJUBELJ?

V petek je bila v Ribnem pri Bledu tiskova konferenca o letošnji ljubeljski prireditvi — VII. tradicionalni avto-moto dirki na Ljubelj. Zanimanje za dirko je v tujini letos precej večje kot prejšnja leta. Že v februarju letos je prireditelj AMD Tržič dobil prijave znanih tekmovalcev iz Avstrije, Švice, Nemčije, Madžarske, Italije, Francije in Anglije. Vendar pa še ni znana dokončna lista udeležencev, ker rok za prijave poteče šele v teh dneh. Vsekakor pa se lahko nadejamo številne udeležbe, saj je prireditelj povabil tekmovalce iz 20 držav.

Metalurške letne športne igre

Jesenice, 5. julija — Včeraj in danes so bile na Jesenicah metalurške letne športne igre, posvečene 90-letnici jeseniške železarne. Sodelovali so kolektivi z Jesenic, iz Siska, Raven, Štor in Cinkarne Celje. Tekmovali so v nogometu, odbojki in streljanju z vojaško puško. V nogometnem turnirju so osvojile pokal Jesenice, v odbojkarskem turnirju Ravne pred Jesenicami, v streljanju z vojaško puško na 300 metrov je sodelovalo 5 ekip s po 10 člani: 1. Železarna Jesenice 1775, 2. Železarna Štore 1585 krogov, 3. Cinkarna Celje, sledi Zenica in Ravne. Med posamezniki je bil najboljši Franc Trplan 208 krogov, Tine Luznar 200 krogov (oba Železarna Jesenice), Jože Homan (Ravne) itd. Danes popoldne pa je v prijateljski nogometni tekmi kombinirana enajstorica Železarne Zenica in Siska premagala Jesenice s 3 : 2 (3 : 1). V srečanju ženskih ekip v odbojki so Ravenčanke premagale Jeseničanke s 3 : 2. -k

To pot debeli

Debeli : Suhi 6 : 3

Kranj, 5. julija — Turistično olepševalno društvo v Kranju je priredilo danes popoldne tradicionalno nogometno tekmo Suhi : Debeli. Z drugo besedo: 1110 kg se je borilo proti 716 kg. Precej »razburljiva« tekma je presenetila veliko množico gledalcev — bilo jih je okrog 1500 — saj so Debeli proti pričakovanju »pomendrali« Suhe z rezultatom 6 : 3. Občinstvo je prišlo na svoj račun, saj ni primanjkovalo nerodnosti, zabavljanja, padcev in podobne navlake, ki spremljajo tovrstne tekme. Posebna mikavnost tekme je bil sodnik, in sicer popularni kranjski posebnež Čanč. Tekmo je sodil zelo domiselno, čemur so se ljubitelji »nogometa« zelo nasmejali. S.

NOVA DELAVNICA ZA LJUDSKO TEHNIKO V ŽIREH

Društvo LT v Žireh je že nekaj let dokaj aktivno, pred kratkim pa je prevzelo tudi funkcijo Občinskega odbora LT. Najbolj je razgibana dejavnost radioamaterjev, Avto-moto društva, modelarstva itd. Pred kratkim je društvo LT uredilo prostore za šolske delavnice, za tehnično vzgojo mladine na tamkajšnji osemletni šoli. Delavnica je opremljena z vsem potrebnim orodjem in inventarjem. Manjka le še nekaj primožev. V njej je prostora za 25 učencev. Posluževali se jo bodo lahko tudi ostali člani društva LT. -an

PRAVNI NASVETI

A. C. Kranj

VPRAŠANJE: Ker nimate kanalizacije, večkrat zalivate vrt z gnojnico. To pa ni všeč R. F., ki se zaradi tega jezi. Prosite za nasvet, ali lahko oziroma, kdaj lahko zalivate vrt z gnojnico.

ODGOVOR: Občinski ljudski odbor Kranj je na svoji seji dne 17. novembra 1951 sprejel odlok o vzdrževanju snage in higiene in predvideva 7. člen, da je izčrpavanje in prevoz gnojnice ter fekalij dovoljen samo v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah.

Higienski inšpektorat ObLO Kranj stoji na stališču, da se to delo opravi v deževnih dneh, tako da se ne širi smrad in redi mrčes.

M. T. Kranj

VPRAŠANJE: Na svoji stanovanjski hiši si je K. F. napeljal zvočnik, katerega ima preko dneva odprtega tako, da moti ostale sosede. Zvočnik ima odprt tudi ponoči, včasih do 24. ure in v zgodnjih jutranjih urah. Pritožujete se tudi zaradi nepotrebnega hrupa, katerega dela z motorjem.

ODGOVOR: Po 1. in 2. členu točke 18 zakona o prekrških zoper javni red in mir (Uradni list LRS številka 16/49) stori upravni prekršek, kdor s svojim vedenjem, dejavnostjo ruši normalen način življenja državljanov, vzbuja nemir med državljani, ovira počitek itd.

2. člen Odloka ObLO Kranj, ki je bil sprejet dne 17. novembra 1951 predvideva, da ni dovoljeno uporabljati zvočnikov, radijskih aparatov, gramofonskih glasbil ali kakršnihkoli drugih naprav na tak način, da motijo okolico. Isti odlok pa prepoveduje še posebej motnje nočnega miru oziroma spanje državljanov.

Za zgoraj navedene prekrške se kršilec kaznuje in se uvede upravni postopek.

S. S. Kranj

VPRAŠANJE: Imate 9 let staro hčerko, ki je duševno zaostala. Imela je vnetje možganske mrene. Sami ste 60 % invalid zaradi obolelih živcev in epilepsije. Ker imate občutek, da vas bližnji v okolici podcenjujejo, tako tudi vašega otroka, istim po vašem priznanju grozite oziroma se z njimi prepirate. Starši vas mirijo, vi pa si to jemljete k srcu in si želite imeti mir in razumevanje od ostalih. Zanima vas, ali se kdo, razen sodišča, bavi s tem, da bi tam potožili svoje težkoče.

ODGOVOR: Kaže, da ste potrebni vi in vaša hčerka zaščite skrbstvenega organa, zato se obrnite na ObLO Kranj, oddelek za socialno skrbstvo, kjer vas bodo skušali razumeti in urediti odnose med vami in vašo hčerko na eni strani in ljudmi, ki živijo v vaši bližnji okolici oziroma starši na drugi strani.

NESREČE

PROMETNA NESREČA ALI UMOR

Na Tajništvu za notranje zadeve smo zvedeli, da so v noči od petka na soboto, 4. julija ob 1.50 našli na cesti I. reda med Zlatim poljem in Polico pri Naklem človeka, ki je bil v nezavesti in je ležal povprek čez cesto. Njegovo kolo je bilo na drugi strani ceste. Komisija Tajništva za notranje zadeve Kranj je ugotovila, da je ponesrečeni Rudolf Hribar, rojen 8. aprila 1936, delavec v tovarni Planika Kranj, ki stanuje v Naklem št. 71. Zaradi težkih telesnih poškodb so ga takoj prepeljali v Zdravstveni dom v Kranj, od tam pa v Ljubljano na nezgodno postajo. Vendar je med vožnjo v avtomobiliu na Laborah že umrl.

Prometna nesreča ali zahrbtni umor? O prometni nesreči ni nobenih posebnih znakov. Hribar je imel poškodovan prstni koš, večjo rano na desni roki in odrgnine po telesu. Kolo je bilo nepoškodovano. Predvidevajo, da ga je neznan šofer zbil z avtomobilom in nato pobegnil. Njegovi starši so povedali, da se je vračal z dela v Planiki in da so tistega dne dobili plačo. Na sodni medicini v Ljubljani pa so ugotovili, da je imel pri sebi le 460 dinarjev.

Tajništvo za notranje zadeve je po radiu pozvalo vse avtomobilske ličarje in mehanične delavnice, naj javijo tajništvu vsa sumljiva popravila avtomobilov, ki bi imela znake trčenja. V tisti uri je namreč z veliko hitrostjo vozil v smeri proti Naklem neki Volkswagen. — Več o tem dogodku do zdaj še ni jasnega. T.

TRČENJE NA POLICI

V petek, 3. julija popoldne med 15. in 16. uro se je zgodila na cesti I. reda med Polico in Pivko pri Naklem lažja prometna nesreča. Po klancu na Polici sta s precejšnjo hitrostjo vozila dva avtomobila, prvi sivozeleni Fiat 600, za njim pa neki Nemec (glej sliko avtomobila po nesreči). Nemški avtomobil je v klancu prehitel Fiata in pod klancem, kakih 10 m od odcepa stare ceste za Naklo, zapeljal predenj in začel ustavljati na desnem robu ceste. Fiatu zaradi precejšnje hitrosti ni uspelo ustaviti in ne prehiteti inozemskega avtomobila. Trčenju se je skušal izogniti s tem, da bi zapeljal s ceste na desni travnik, vendar je bil prepozen in se je z levim sprednjim delom zaletel v desni zadnji del nemškega avtomobila. Fiata je sunek vrgel čez desni rob ceste na travnik, inozemski avtomobil pa z desnega roba ceste čez cesto in preko levega roba na breg, kjer se je ustavil. Manjše telesne poškodbe na nogi je utrpela le sovoznica v nemškem avtomobilu.

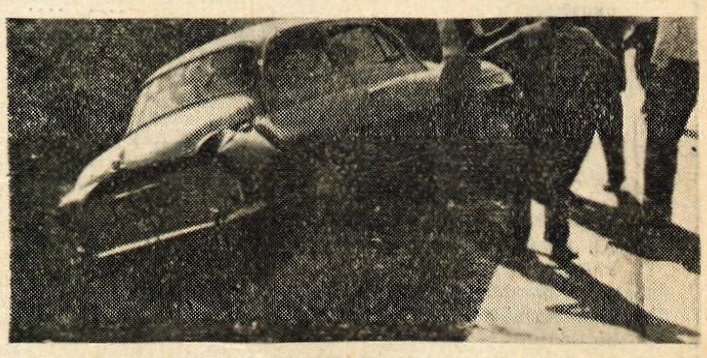

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem, ki so spremili na zadnji poti našega ljubega očeta, starega očeta, pradeda

JANEZA ČRNIVEC

s Primskovega pri Kranju

Posebno se zahvaljujemo dr. Janezu Bajžlju za izkazano pomoč, zahvaljujemo se tudi vsem sosedom, sorodnikom ter vsem, ki so nam stali ob strani.

Žalujoči: žena Frančiška, sin Marjan z družino, hčere: Francka, Ivanka, Mici, Slavka in Darinka ter ostalo sorodstvo.

Kranj, 6. julija 1959

Novi film svetovno znanega režiserja

„Hirošima, ljubezen moja“ ali „Avantgarda ni mrtva“

Allan René je mlad človek. Je eden redkih v filmskem svetu, ki je dobil ime in ugled kot režiser kratkometražnih filmov. Allan René pa je na žalost malo poznan naši publiki. Njegovih filmov pri nas še nismo gledali. Film »Noč in megla« je odkupljen in upajmo, da bo našel mesto za predvajanje, saj je to film, ki je pred štirimi leti dvignil precej prahu.

V Cannesu je bil izven konkurence prikazan njegov film »Hirošima, ljubezen moja«, njegov prvi igrani film. Uspeh je bil ogromen: mnogi so rekli, da je to najboljši film festivala in da je prava škoda, da ni oficielno zastopal Francijo. Predvajali so ga samo na intervencijo združenja filmskih kritikov. V vsakem primeru je bil to najboljši film, ki so ga v Cannesu gledali v zadnjih letih. Sedaj prihajajo vesti iz Pariza: film že dolgo prikazujejo in je doživel fantastičen uspeh. »Avantgarda ni umrla« vzklikajo kritiki, kadar govorijo o delu Allana Renéja.

O čem govori film? Nastopata dve osebi. On in Ona. Niti imen nimata. Našla sta se v Hirošimi. Ona je Francozinja, on Japonec. Nikogar na svetu nimata, le — sama sebe. Taka lika nista do sedaj ustvarila niti film niti literatura. To sta človeka naših dni, našega časa.

Ona je bila mlada deklica, ko se je v malem mestecu v francoski provinci — zaljubila v nemškega vojaka. Drago je plačala svojo srečo: ostrigli so jo, družina pa, osramočena z njenim grehom, jo je skrivala v kleti. Sama, brez las, z leti, ko vzcvete prva ljubezen ... Neke noči je pobegnila v Pariz. Nato je odšla v Hirošimo, kjer je nalela na ekipo, ki je snemala film v mestu, ki je doživel najstrahotnejšo nesrečo med vsemi mesti sveta. On je mlad človek, ki nima nikogar več. Tu, pod atomskim pepelom Hirošime so preminuli njegovi najdražji. A — našla sta se onadva, dva velika brezdomca. Prišla sta skupaj en dan pred njenim odhodom. Na razpolago jima je ostalo le 24 ur, čeprav se je med njima razvila ljubezen, ljubezen na prvi pogled. V vsem filmu od začetka do konca sta samo — onadva. On in Ona. Njune izpovedi, njuni nemi objemi, pogledi, želje, misli itd.

Renéjev film je nekaj povsem novega: po fiziognomiji je mešanica dokumentarnega in igranega filma; dramaturško: kot da bi zanikal klasične zakone dramaturgije; stilno: kot da bi zanikal osnovni filmski izraz, posreduje le razburljiv čustven dialog, ki ga je, kot ves scenarij mojstrsko napisala Margaret Dura skupno z režiserjem. Najvažnejši del teksta je Renéjev in vsekakor — najbolj izrazit.

»Njega« igra japonski igralec Eiji Okada, »Ona« pa je nepoznana pariška gledališka igralka Emanuela Riva. Vsi so bili istih misli. Cannes še ni videl lepše, boljše, veličastnejše vloge od njene.

Tisti, ki hočejo film pravilno razumeti, naj najdejo dovolj razumevanja za svet Allana Renéja in njegove tragične in lepe junake, ki so samo in predvsem — ljudje.

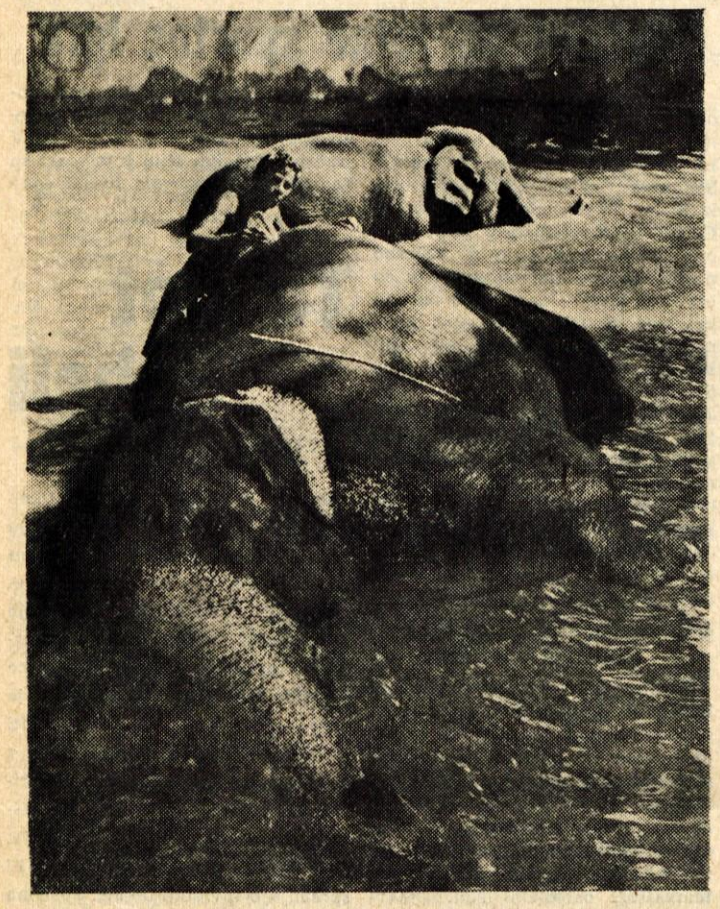

Sloni radi dolgo časa ležijo v vodi in uživajo, ko jih njihovi pazniki čistijo. Debelokožec, ki ga vidite na sliki, uživa jutranjo toaleto v živalskem vrtu v Kolumbiji na Ceylonu.

Se kdaj spotete brez vzroka?

Včasih boste začudeni ugotovili, da je »on« brez pravega vzroka slabe volje, razdražljiv, hud, bere knjigo, ne da bi kam pogledal, samo kadi in ne spregovori besede.

Včasih boste videli, da je »ona« tiha, slabo razpoložena in noče povedati, kaj »ni v redu«.

V odgovorih na teh nekaj vprašanj boste mogoče našli pojasnilo za tako ravnanje.

Vprašanja za ženske:

	da	ne
1. Ali ga kličete z nekim imenom, ki se mu zdi smešen (Mišek, Mucek)?	....	....
2. Ali mu stalno ponavljate, da je dolžnost žene (kot gospodinje) težja in manj hvaležna od dolžnosti moža?	....	....
3. Ali mu pripovedujete o drugih moških, ki se (za razliko od njega) vedno dobro znajdejo v življenju?	....	....
4. Ali menite, da morate včasih izbuditi v njem ljubosumje?	....	....
5. Ali ga vsak večer vprašate, kaj je čez dan počel?	....	....
6. Ali se pogosto sestajate s prijateljicami, ki jih on ne mara?	....	....
7. Ali ga pogosto prekinjate, če govori?	....	....
8. Ali mnogokrat menjate mišljenje v zadnji minuti?	....	....
Vprašanja za moške:		
9. Ali jo skušate pridobiti za svoje mnenje in okus?	....	....
10 Ali večkrat prihajate s sestanka domov kasno, pa ji ne morete vedno točno objasniti, zakaj?	....	....
11. Ali pogosto dokazujete, da je mož v družbenem in družinskem življenju bolj važen kot žena?	....	....
12. Ali zanemarjate, da bi ji od časa do časa rekli, da jo ljubite?	....	....
13. Ali se s svojimi prijatelji pogovarjate o ženskah, ki jih ona ne pozna?	....	....
14. Ali delate opazke o njeni najdražji obleki, klobuku ali čevljih?	....	....
15. Ali ji pozabite čestitati in ji malo polaskati, če je v vaše življenje prinesla neko očitno izboljšanje?	....	....
16. Ali jo s silo vlečete na zabave. katerim ni naklonjena?	....	....

Za ženske:

Če imate več kot pet pozitivnih odgovorov (v rubriki da), se ne čudite nestalnosti njegovega razpoloženja. Bolje bo, če boste upoštevali njegove želje in mišljenja. Mogoče ste v centru njegovih misli, a niste v sredini sveta!

Za moške:

Če imate več kot pet pozitivnih odgovorov, se ne iznenadite, če je vaša žena tiha in slabe volje. Vedite, da morajo priti do veljave tudi njena nagnenja in njen okus.

Britanski leteči krožnik - največji uspeh letalstva

Mimo vseh neverjetnih zgodb o malih zelenih ljudeh z Venere je resnični leteči krožnik zares zanimiva stvar. Tudi strogi znanstveniki tovarne Saunders-Roe, ki so ga skonstruirali, so ga vedno namesto pravega imena S. R. N. 1, imenovali z drugim imenom. »To je ... to je — leteči krožnik« je rekel Maurice Brennan, znani konstruktor, (ki dela za družbo Vickers) in ki je izdelal tudi svoj prvi načrt. Tovarna Saunders-Roe z državno pomočjo 100.000 funtov sterlingov ni zgradila tega letečega krožnika samo zato, da bi dokazala, da ga je moč zgraditi. Njihov leteči krožnik ni niti posebnost niti ukana. To je popolnoma novo prevozno sredstvo — morda poslednja, popolnoma nova oblika prometa na našem planetu, prepuščena ljudem, da jo odkrijejo. To je napol ladja, ki ne plove po vodi, napol avion, ki se ne more dvigniti do večjih višin.

Vozilo leži na blazini stisnjenega zraka med vodo in letečim krožnikom — »blazina« se neprestano polni s pomočjo motorjev, ki vsrkavajo zrak z vrha motorjev, da bi potem napravili izpuh na dnu. Prednost takega sistema je v tem, da sta izkoriščena pri tem oba elementa — zrak in voda. Voda je dobra za prenos tovora, slaba je za velike brzine zaradi njenega trenja s trupom ladje. Zrak z druge strani omogoča velike brzine, ker ne razvije velikega trenja, je pa slab nosilec tovora. Kot konstruktor ladij je opazil, kako motorni čolni reagirajo na velike hitrosti; n. pr. reaktivni čoln Donald Campbella »Bluebird« se je z večanjem brzine bolj in bolj dvigal iz vode. Čoln je vozil bolj po zraku kot po vodi.

Ustvarili so idejo: zakaj ne ves čoln dvigniti iz vode?

V istem času so piloti britanskih reaktivnih bombnikov tipa »V« potrdili to idejo. Oni so potrdili, da njihova letala, ko se približajo zemlji, visijo na zračni »blazini«, ki nastane med krili in ravno površino aerodroma.

Tako je Coc-kerillova senzacionalna zamisel odjeknila pri ljudeh kot uresničljiva. Tovarna Sauders-Roe je dobila denarna sredstva in je pred devetimi meseci začela graditi prvi leteči krožnik. Strokovnjaki tovarne Sauders-Roe so večkrat doživljali razočaranja, toda tokrat so prepričani, da jim je uspeh zagotovljen.

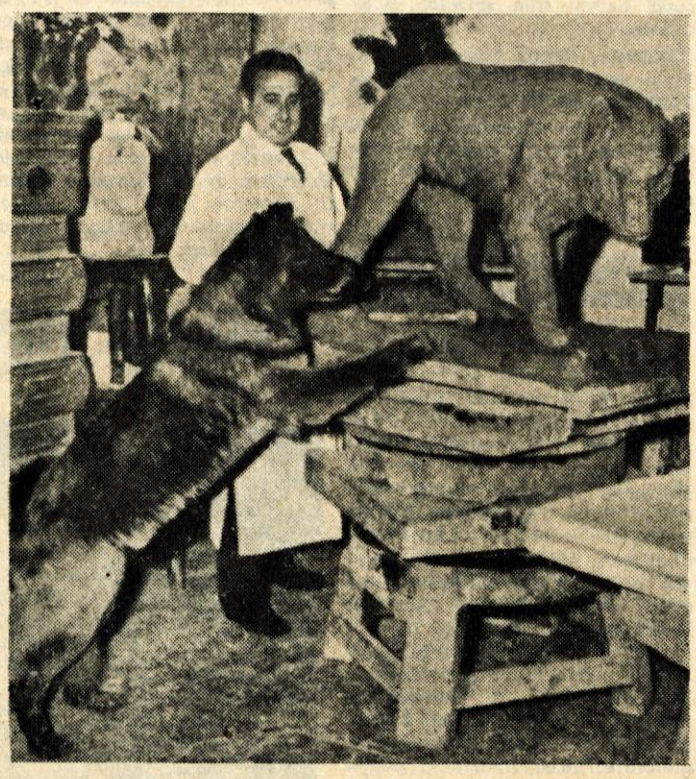

»DOX« BO OVEKOVEČEN

Dox nima primere med italijanskimi policijskimi psi. Dobil je že dve zlati in 25 srebrnih medalij za nenavadne pasje sposobnosti. Kipar Emanuele Montrone je po njem naredil bronasti model. Nečemu pa se Dox šeni priučil, namreč, da bi vsako stvar, ki je v bližini, takoj zagledal in ovohal. Še končano kiparsko delo, ki ga predstavlja, je bila za Doxa »prava policijska preizkušnja«.

ALI ŽE VESTE ...

... da sta francoska zdravnika na osnovi opazovanj ugotovila, da vitamin E neposredno vpliva na kratkovidnost. — Pravita, da je vzrok kratkovidnosti nepravilna presnova omenjenega vitamina. Z dodajanjem vitamina E sta tudi v večini primerov ustavila razvoj kratkovidnosti in zmanjšala motnje, ki jo spremljajo;

... da je »Leteča srebrna riba« ime vozila, s katerim je Gino Cavanna dosegel na avtomobilski cesti blizu Parme v Severni Italiji hitrost 241,610 km na uro. Posebnost je prav gotovo v tem, da je avtomobil še najbolj podoben torpedu na kolesih in da je opremljen s šibkim pogonskim strojem Moto Guzzi 250 ccm. Vozilo je dolgo okoli 5 metrov in zelo nizko, tako da ga voznik upravlja leže.

Še pred kratkim je slavna italijanska pevka Maria Meneghini Callas žela v Parizu velik uspeh; vendar ni brez tekmice. Renata Tebaldi je v operi »Aida« doživela še burnejše odobravanje. Nič manj kot 26-krat se je dvignila zavesa, ljudje pa so nepretrgoma ploskali polne četrt ure. Na sliki: pevka Renata Tebaldi se igra s svojim psičkom, ki jo spremlja na vseh turnejah.

35-letni »Ransi« nese po kopanju vrečo, polno krme, ki jo bodo dobili za zajtrk on in še štirje drugi sloni.

DIRKALNA JADRNICA IZ PLASTIČNE MASE

Razstavljena je bila na mednarodni razstavi plastičnih mas v Londonu. Dirkalna jadrnica Alpha je dolga 4 metre in je zelo aerodinamična. Načrt je izdelal znani konstruktor dirkalnih jadrnic Ian Proctor. Trdijo, da je to prva dirkalna jadrnica posebej projektirana za gradnjo iz vlaknastega stekla. V proizvodnji so popolnoma izkoriščene vse vrline tega materiala. Čoln nima niti enega lesenega dela, ki bi ga bilo treba čez čas nadomestiti.

Pri izdelovanju dirkalne jadrnice tipa »Alpha« je oddelek za plastiko družbe Bristol Aircraft Limited dosegel velik uspeh z novo metodo ojačanja konstrukcije iz vlaknastega stekla. V tem postopku se doseže ojačanje s pomočjo trde plastične pene, ki je vtisnjena v vdolbino gradnje. Konstruktorji trdijo, da tudi v primeru, če bi trup čolna razpadel na dvoje, bi se oba dela obdržala na površini.

NA STARTU — 35 MILIJONOV ŠPORTNIKOV SVETOVNI REKORD ŠPORTNIH IGER (SPARTAKIADE)

Najbolj množično tekmovanje na svetu v tem letu bodo II. športne igre narodov SZ. Ta tradicija je povsem osnovana. Samo prvih tekmovanj, ki so se pričela že leta 1958 v vseh republikah Sovjetske zveze, se je udeležilo okrog 35 milijonov športnikov. Tolikšno število udeležencev še niso zabeležili na nobenem športnem tekmovanju. To je torej prvi in najvažnejši svetovni rekord športnih iger.

Športniki v Sovjetski zvezi so si v začetku priprav za II. športne igre zadali geslo »Vsak športnik mora pritegniti v svojo športno panogo še dva druga.« To načelo uspešno uveljavljajo. V primerjavi s prvimi športnimi igrami se je število udeležencev povečalo za 12 milijonov.

Okrog 10.000 najboljših športnikov se bo zbralo v začetku avgusta v Moskvi. Tu bo finalno tekmovanje, ki se bo odvijalo na 35 športnih igriščih; nekatera veljajo za največje stadione na svetu. Za naziv prvaka II. športnih iger se bo borilo 85 ekip.

FILATELIJA

Madžarska poštna uprava je v zadnjem času razveselila ljubitelje filatelije z mnogimi lepimi novimi znamkami in ima pripravljene za izdajo še zanimive osnutke novih serij.

Sedmega aprila, na dan otvoritve stalne zračne linije Budimpešta—Moskva, je prišla v promet letalska znamka za 20 forintov, najvišja vrednost letalske serije, ki je že v prometu. Avtor te serije je večkratni nagrajenec na mednarodnih grafičnih tekmovanjih, Jože Verter. Zelo lepo izdelane so tudi znamke, ki so izšle 1. maja. Propagirajo muzej, ki prikazuje razvoj prometa.

Na sliki je serija osmih znamk, ki predstavljajo najzanimivejše predstavnike iz ptičjega sveta .

TO JE MOGOČE LE ...

V Hollywoodu: Na kroni zoba filmske igralke Ane Bankro so vgravirane besede: »Jaz vas zelo ljubim«. Njen zobozdravnik iz New Yorka, ki je v igralko že dolgo zaljubljen, si je izbral ta edinstveni način, da ji izpove svojo ljubezen.

V Nemčiji: Neka velika trgovska hiša v Bonnu je v reklamne svrhe izdala naslednji lažni oglas: V treh mesecih smo bili trikrat okradeni. S tem so hoteli dokazati kvaliteto blaga, ki ga prodajajo v svoji trgovini.

V Angliji: Zastopnik nekega kina v Cambridgeu je kupil nekaj strojev za pranje perila in jih postavil v vežo kina. Tako lahko žene v času. ko gledajo film, brezplačno operejo svoje perilo. Pravijo, da so kinematografske predstave vse leto razprodane.

KRIŽANKA št. 17

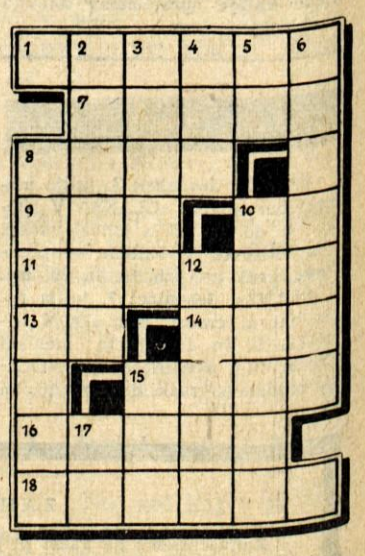

Vodoravno: 1. vesoljstvo, 7. prašič, 8. votlo drevo, 9. žuželke, 10. kazalni zaimek, 11. samec pri racah, 13. osebni zaimek, 14. pogan, 15. žensko ime, 16. neodložljiva, 18. neprikrito, vidljivo.

Navpično: 2. opremljen s pasom, 3. granit, 4. mesec, 5. središče vrtenja, 6. časovna enota, 8. porota (... sodišče), 10. kraj na Formozi, 12. nemško mesto ob Renu, 15. krajevni prislov, 17. nada.